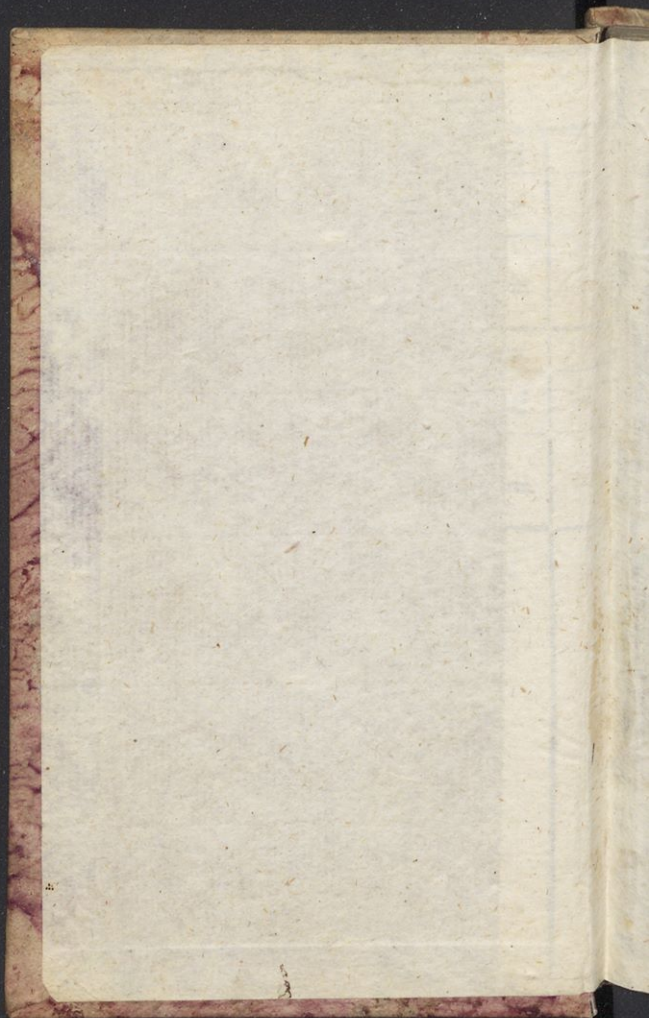
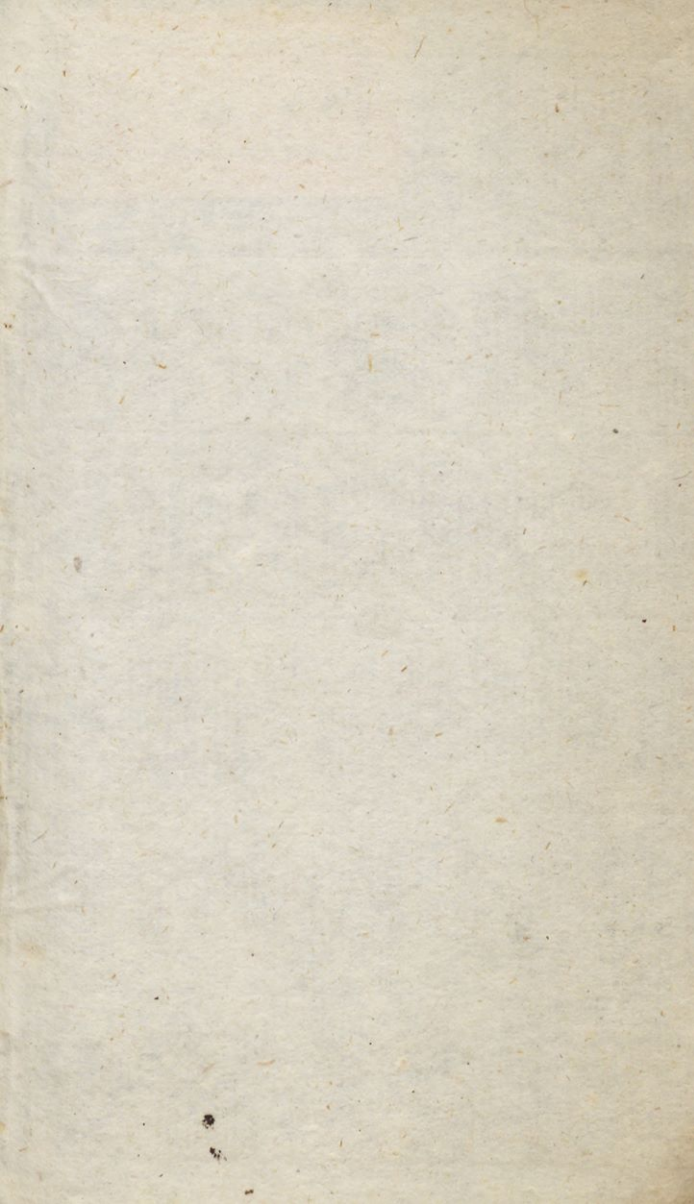
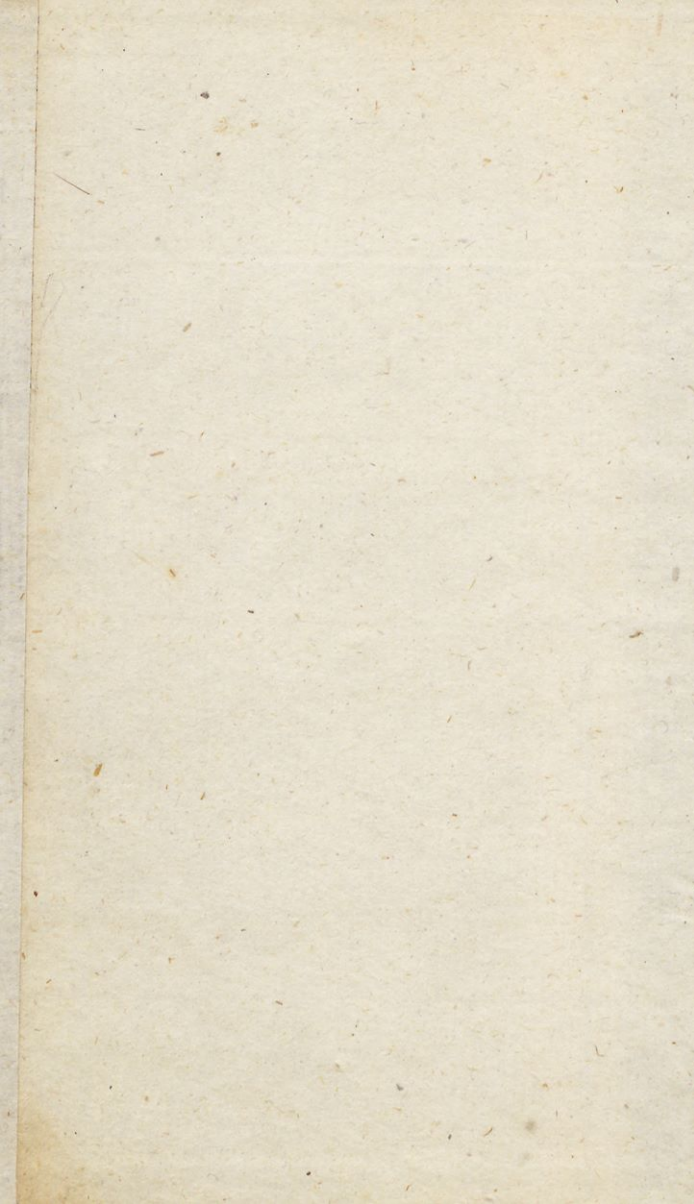

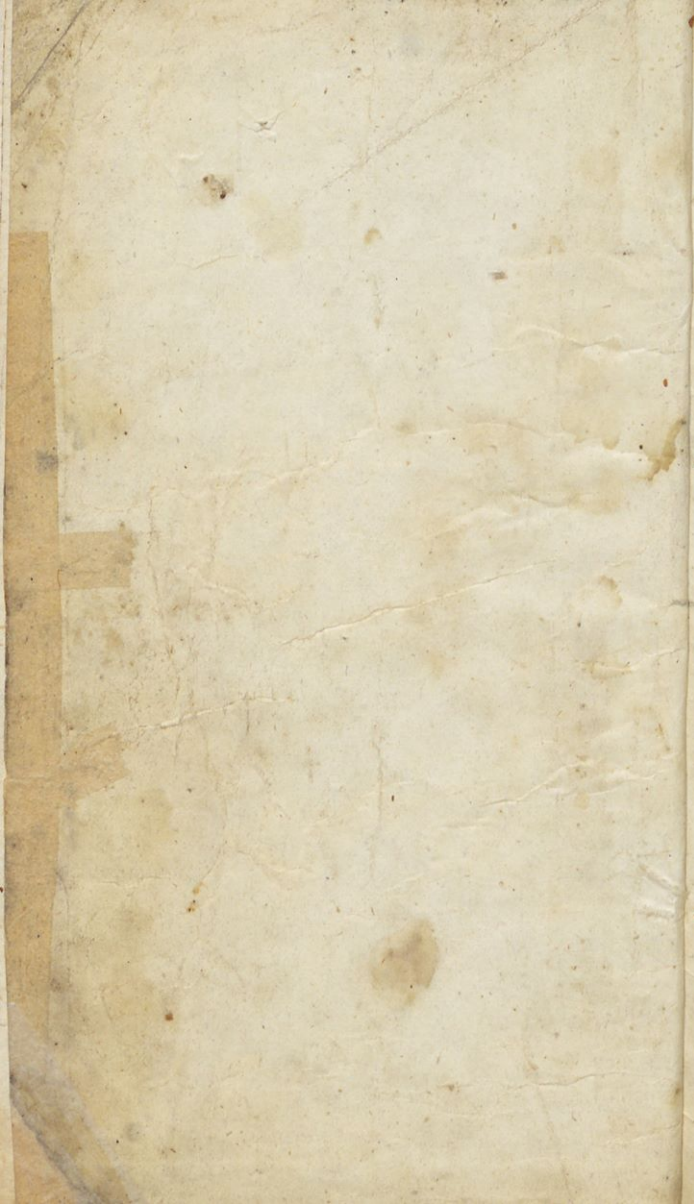

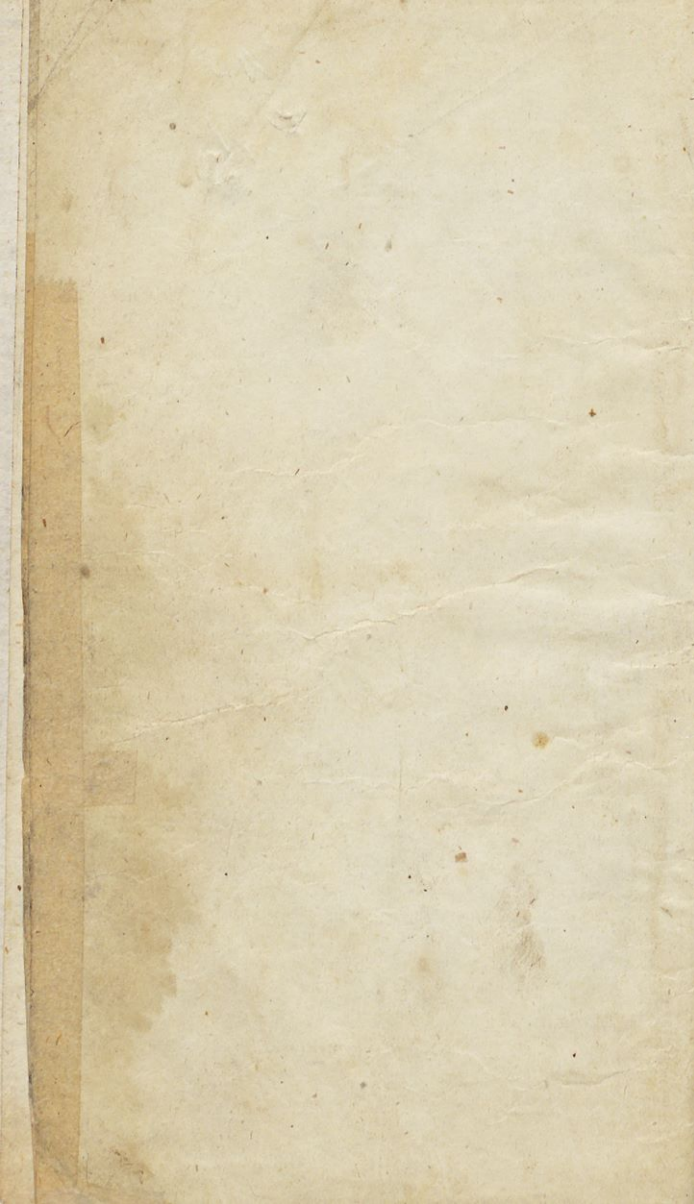
6. 1000. 60.

45

41

B. 45
A 45
41

Čednost in hudobija.

12 prav lépih povést,
slovénski mladosti

iz

laškiga poslovenjenih.

V Ljubljani, 1849.

Na prodaj pri E. Honu, kupčevavcu z papírijem in
bukyovezu na starim tergu Nr. 157.

St. Peter's church
284810

284810

22. IX. 1982

D 602

050051432

Perva povest.

Plačito poštenosti.

V neki vasi na Piemonteškem pod snežniki, ne dalječ od mesta Turina, je živel mlad človek, Juri z imenam. Očeta in mater je zgubil, in popolnoma siromak se je s tem slabo preživil, de je v potu svojiga obličja na dneve tem delal, ki so ga za poljsko delo potrebovali.

Gospod fajmošter tistiga kraja, ginjeni od usmiljenja do nesreče sirote, kteriga krotki obraz in postreženo obnašanje je voljno in odkrito serce razodevalo, so ga vzeli v svojo hišo, so si prizadevali, ga podučiti, kadar je čas pripustil. Po očetovsko so ga učili, zopernosti življenja poterpežljivo prenašati, vselej pošteno in pobožno živeti, in obljubili so mu, de bo Bog njegovi čednosti gotovo plačilo naklonil.

Eniga večera gre Juri z nekim drugim kmetiškim mladenčem, z imenam Tomaž, s polja. Skorej zmiraj sta bila vkup in ljubila sta se po bratovsko.

S poljskim orodjem na rami sta šla pojé v mraku proti domu. Ne dalječ od sebe zagleda Juri kar na enkrat nekaj na sredi ceste.

Zvediti, kaj je, tje, vzdigne to reč in vidi, de je silno težka. „Tomaž“, pokliče prijatla, „pridi sim, morde nama ta pot sreča pomaga!“ Urno stegne roke po najdeni reči, in kaj je? Veliko veliko denarjev v zlatu in v srebru.

Kdo si more misliti, kako sta se uboga delavca veselila, ki sta mahoma tako obogatela?

Mislila sta si že v duhu, kako bota tako in tako z najdenimi denarji ravnala, in premišljevala sta srečo, ktera ju je zdaj čakala. Pa otožnost in težka misel se vleže na Jurjevo serce. Svojimu tovaršu reče: „Ali pa smeva misliti, de je to najna lastnina“. Semenjski sosjeski je ravno danas končan, in gotovo je kak tergovec to zgubil.“

„Prav imaš, prijatel“, odgovori Tomaž, „pač prav imaš; veselila sva se že svoje sreče, nesrečni pa, ki je vse to zgubil, živi morde v obupu nad svojo zgubo. Te denarje obderžati, bi bila tatvina, in ne more se to storiti z mirno vestjo.“

„Poslušaj me! družiga sveta si ne vem, kakor gospod fajmoštru to povedati. Oni, ki so nama že toliko dobrot skazali, bodo vedili, tudi v tej reči nama pomagati.“

Tako se pogovorjaje prideta v hišo pobožnega duhovna, ki se je nad obkritim povedanjem te zgodbe zelo čudil, de more tako natanjčna in blaga poštenost poleg nesreče prebivati. Rekel je mladenčama: „Ako gospodarja teh denarjev najdemo, vama obljubim, de bota prejela plačilo,

in katero se taki poštenosti spodobi. Če bi se pa ravno primerilo, de bi se nihče ne našel, pridejo ti denarji ubogim v dobro. Vadvá sta pa uboga in jez mislim, de se volji previdnosti božje podveržem, če jih v vajni prid obernem“.

Oznanili so potem v Turinu in v vsih vašéh dežele v cerkvah, de je bilo 15,000 lir, t. j. dvajsetíc najdenih, ktere se bodo pošteno tistimu nazaj odrajtale, kteri se more izkazati, de so njegove. Pa dve leti ste pretekle, in nihče se ni za-nje oglasil.

Čez dve leti pokličejo gospod fajmošter Jurja in Tomaža k sebi, ter njima rečejo: „Moja sinova, veselita se darú, ki vama ga je Bog naklonil, in pametno ga vpotrebujta. Ti denarji so zdaj brez gospodarja, in brez overka se jih zamoreta poslužiti“.

„Ako bi se pa kadaj primerilo, be bi se njih pravi gospodar našel, jih morata sicer nazaj dati, smeta jih pa ta čas, brez de bi njih ceno pomanjšala, v svojo hasen oberniti.“

S serčnim veseljem sta prijatla ta modri svet sprejela. Složno staniše sta si priskerbéla in dovolj sveta kupila. Oženila sta se, otrók jima je Bog dal, ki ju je z blagoslovam obiskal; zakaj nja polje je bilo rodovitno, v njunih hišah je prebivala dovoljnost, zloga in mirnost.

Med tem so gospod fajmošter sboleli in umerli. Zgubo tako miliga in dobrotljiviga možá sta Juri in Tomaž britko obžalovala, in ker sta pomislila, de bota tudi ona préd ali pozneje ta svet zapustiti mogla, de bodo njuni otroci

potem v posestvo premoženja prišli, ktero bi morde kdo še kadaj nazaj terjati vtegnil, sta sklenila, svojo vest vpokojiti, in pri novim gospod fajmoštru od nar imenitniših mož vasi podpisano pismo shraniti, v katerim sta vso prigodbo in terdno voljo razodela, de hočeta najdene denarje, kadar koli, nazaj odrajtati.

Tako je deset let preteklo, in oba prijatla sta s svojima družinama v srednji premožnosti složno in spodobno živela. Juri vidi eno jutro skozi okno, de se je voz ne dalječ od njegove hiše zvernil. Vse je hitelo popotnikom pomagat, in eden njih, ki je brez de bi bil poškodovan, vstal, reče: „Na tem mestu imam vundor vselej nesrečo! Pred dvanajstimi letmi sim tukaj 15,000 lir zgubil, in zdaj sim bil v nevarnosti, ob svoje življenje priti!“

„Kaj govorite!“ — reče Juri, ki ga je pazljivo poslušal, — „zakaj pa niste popraševali, kakor je bilo treba, po zgubljenih denarjih?“

„To ni bilo mogoče“, — odgovori ptujc — „v Indijo sim mogel popotovati. Barka me ni mogla dalje čakati, kakor do odločeniga dneva, in odlog te poti bi mi bil veliko več škode naklonil, kakor zguba teh denarjev“.

Juri in njegov prijatelj sta se v sercu veselila, te besede slišati; in še bolj priljudno sta s popotniki ravnala. Prosila sta jih, pri njima prenočiti.

Kosila sta jim napravila, po hiši sta jih vodila, jim vert pokazala in svoje črede in ro-

dovitnost polja. Ptujci niso vedili, kako jima to prijaznost poverniti, in ko so se napravljali, ju zapustiti, jim reče Juri: „Vse, kar tu vidi-te, je vaše“. In Tomaž je djal: „Denarji, ktere ste ravno pred dvanajstimi letmi zgubili, so prišli v najine roke. Viditi pa, de se nihče za-nje ne oglasi, sva jih obernila za to pristavo tukaj, s sklepam, jih kadaj pravimu gospodarju nazaj odrajtati. Vaši so tadaj zdaj. Če bi bila pa poprej umerla, imajo že gospod fajmoš-ter pismo, v kterim sva svoj namen razodela“.

Z zavzetjem bere ptujc to pismo in ne more se zderžati reči: „O kolika poštenost! kakošna blagoserčnost! Kje bi še tako najdel? — Ali imata razun tega še kaj družiga posestva?

„Nimava ga nič več“, odgovorita. — „Ako pa koga potrebujete, ki bi ga vam posihmal oskerboval, je tukaj družina, ktera vam svojo službo ponudi“.

„Taka redka poštenost je družiga plačila vredna“, reče ptujc. „Mója kupčija je bila sreč-na; če bi to posestvo nazaj vzel, bi ne bil nič srečniši, kakor sim tako. Bog ne prizadeni, večno previdnost s tem razžaliti, de bi vama srečo odvzel, ktero vama je Bog naklonil. Vži-vajte vse srečno, vama dam to v dar!“

To izgovorivši je raztergal pismo. Obje-mala sta ga s solzami hvaležnosti. Dobrotnika, očeta sta ga imenovala in njemu se je tudi serce tako topilo, de je z njima solze veselja jokal.

Druga povést.

Vóhernost.

V Mantovi je živel neki kupec, z imenam Filargeri, na otoku Korfú rojen. Silno silno skop in denarjev željin je bil. Desiravno je imel zlata na kupe, je vunder révno živel, in če je več bogastva nagraabil, toliko bolj je hrepnel, ga pomnožiti.

Primerilo se je, de je, ko eniga dné precěj blaga prodá, štéri sto cekinov v mošnjo spravil in sklenil, jih koj, ko domú pride, k drugim shraniti. Pa naključilo se je, de mu, ko je za drugo blago barantal, mošnja na tla pade, brez de bi bil vedil.

Kakor če bi ga bila strelja zadéla, je ostermel, ko domá svojo zgubo spazi. Ves divji se verne po ravno tisti pótí nazaj, po kateri je prišel in poprašuje vsaciga, kteriga sréča. Do tistiga mesta pride, od kodar je prišel, pa ni dobil ne duha ne sluha po svojih cekinih.

Filargeria je to tako v serce bolelo, kakor če bi mu bil kdo obe očesi izkópál. Naravnost k sodniku gré in se déla, kakor če bi ga ta zguba bila v narveči revšino pahnila. Jokaje ga prosi usmiljenja in očitno na znanje dati, de hoče šterideset cekinov tistimu plačati, kateri bi mu mošnjo nazaj prinésel.

Po sréči je prišla mošnja stari ženi v roke,

ktera je bila poštena dovolj, se denarjev ne polastiti, ki niso bili njeni. Sréčno se je imela, obljubljenih šterideset cekinov z dobro vestjo prejéti, in odrajta mošnjo sodniku, kateri jo je spraševal, ali je premožna ali ne. Odgovorila je: „Imé mi je Franciška in sim vdova nekiga rokodélca, ki je pred trémi létmi umerl, in mi tri majhne otročičke zapustil, brez vsiga družiga, razun kar si vsak dan z délam svojih rók zaslužim. In vunder sim še doslej, hvala bodi Bogu, svoje potrebe lahko opravljala. Kadar me kadaj starost doide, de ne bom mogla več délati, bodo že moji otroci odrasli. Potém pa upam, de mi bodo pomagali in me z zaslužkam svojih rók podperali.“

Sodnika je to odkritoserčno govorjenje žene zlo ganilo, ktera, desiravno sama uboga, ni hotla nič dobička iz tega iskati, kar ji je sréča ponudila, kar bi bil na njénim méstu morebiti marsikteri drug, menj pošten, storil. Zdajci pusti kupcà poklicati in mu pové, de je njegova mošnja našena in de mu nič družiga ne ostane storiti, kakor svojo obljubo spolniti in ženi obljubljeno plačilo odštéti.

Filargerí, to zvediti, bi bil skorej omedlel. Ko je pa pomislil, de mora obljubljenih šteridesét cekinov plačati, je začél žé, od svoje nesrečne skoposti zapelján, misliti, kako bi se spolnjenju svoje obljube odtégnil. Vzame tadaj mošnjo, jo sprazni na mizo v sodniji in se oberne, de si ravno je šteri sto cekinov, ki jih je v njo spravil, naštel, vunder k ženi, ter reče:

„Tukaj še pogrěšam šteri in trideset benečan-
skih cekinov; povejte, kam ste jih djali?“ Fran-
čiška orudeči, te besede slišati, in odgovori:
„Kako morete pač misliti, de bi vam bila hotla
cekine, od katerih govorite, vkrasti, ker vam
denarje nazaj odrajtam, ktere sim v rokah imé-
la in je samo moja volja bila, vam jih nazaj
dati ali pa ne?“ — Öbernila se je potem k
sodniku in rekla je: „Prisěžem vam pri živim
Bogu, de sim vam mošnjo tako odrajtala, ka-
kor sim jo našla, in de je še odperla nisim, še
menj pa sim kak denar iz nje vzéla!“

Vohernik je pa še vedno terdil, de so bili
tudi imenovani cekini med unimi, in nazaj jih
je terjäl, sicer obljubljeniga plačila ne da.

Ali sodnik, pošten in umen mož, je spoz-
nal hudobijo in lakomnost hudobneža jasno, in
ga po zasluženju pokoriti mu reče: „Zakaj ni-
ste opomnili teh cekinov, ko ste me prosili, vašo
zgubo oznaniti?“ — „Spomnil se nisim,“ od-
govori uni ves prestrašen.“

„To ni mogoče in verjeti ne morem, de
bi se človek, ki ne dá ne vénarja iz pesti, ta-
ciga števila cekinov ne spomnil.“

„Mislim tim več, de zdaj družiga ne mi-
sliti, kakor de se hočete premoženja polastiti,
ki drugimu gré. Tukaj ni cekinov, in po tem
sódim, de ta mošnja vaša ni.“

Potém se oberne k ženi ter reče: „Ako
se pravi gospodar najde, bo moja skerb in dolž-
nost prevzamem, mu jih pošteno nazaj odraj-
tati.“

„Vam jih podarim. Vživajte jih z mirno vestjo v podpóro svoje družine, in zahvalite Bogá, ki vam po meni zasluženó plačilo vaše poštenosti naklóni!“

Potém gré sodnik. Frančiška je bila vsa hvaležna in dovoljna, Filargerí pa, od notranje zlobe divji, je začél prepozno svojo nepoštenost obžalovati, h kateri ga je njegova hudobna lakomnost zapeljala.

Trétja povést.

Usmiljenje do vsih.

Juri, star vratar bogate gospôde v Veroni, je bil že več lét vdovec in brez otrok. Psa je imel, kteriga je Fideta imenoval. Tega je zlo ljubil, ker je bil rés zvest prijatel svojiga gospodarja. Nikoli ga ni zapustil, stregel mu je lepo in narveči veselje je imel Juri v svoji starosti nad njim. Pa Fide je bil ostudna žival, dolg, medel, na eno oko slép, z rudečo dlako in tako smerdeč, de ga je vsak od sebe gonil. Juri pa ni porajtal na vunanji vides, ampak prijazno je z njim ravnal in povračal mu je njegovo vdanost.

Edini sin Jurjeviga gospoda je bil Ljudevik, mladenč kakih 15 lét star, kteriga so

oče čez vse ljubili, zal, silno prebisan in živčen.

Pa med darovi, ktere mu je natura dodelila, je kazal tudi terdoserčnost, neprijazno ošabnost do podložnih. Zavaljo tega ga ni mogel nihče v družini terpeti. Samo oče, oslepljeni od svoje ljubezni do njega, niso vidili té napčnosti, ki je bila tako zoper modro izrêjo in tako škodljiva lastni in ptuji sréči.

Lahko si je tadaj misliti, kako je Ljudevik z ubogim Fidetam ravnal. Nikoli mu ni ne drobtinice kruha privóšil.

„Poberi se, gerdoba! — Kako smerdi! Spodite ga od todi!“ Tako je vedno nad psam rézal in dostikrat ga je še z nogami suval.

Mladénč je znal plesati, de se je vsak čudil; pél je silno prijetno k strunam, in posebno veselje je imel do jezdarjenja, in nič ga ni bolj veselilo, kakor pri derjanju in ruvanju prvi biti.

Eniga dné, ko je Ljudevik eniga tacihi berzih in mladih konj jezdaril, ki nevrétno bercajo in nič na sebi terpeti nečejo, je bil, kar se učasi tudi nar boljšimu jezdarcu priméri, pri naglim skoku tako silno pretrésen, de se ni mogel več na sedlu obderžati; s konja je padel in si pišal nad kamnem razdrobil.

V prvim hipu ni porajtal bolečine, in namest brez odloga si pomoči iskati, zasede koj zopet konja, ker je tako le svoj pogum pokazati hotel, in délal se je, kakor če bi se mu ne bilo nič zgodilo.

Rana je bila globoka in bolestna, in vunder ni nič svojimu očetu povedal, ker vitežke igre nikakor ni hotel zamuditi, ki je bila ravno tisti dan napovedana.

Ker se ni nič varoval, ga je rana bolj in bolj boléla, in bolečina je tako velika postala, de se je mogel v posteljo vléči.

Ranocelnik je prišel, kateri je rekel, de se rana nikakor ne smé iznemar pušati, in de se bo noga počasi in ne brez težavnost zdravila.

In res je bilo od dné do dné hujši, ker je k bolečini tudi še merzlica pritisnila. Zdaj, ko je sam in zapušen, je začel spoznávat, de so samo prednosti serca, ktere nam tolažbo prijatlov pridobivajo, brez kterih moramo v samôti in zapušeni skoperneti.

Ves ta čas ni imel družiga tolažnika, kakor svojiga očéta. Zakaj družina, ktero je s svojim nepriljudnim obnašanjem tolikrat razžalil, mu ni ničesar več storila, kakor kar je njena dolžnost bila, in nihče mu ni več prijaznosti skazal, ktera nam vunder v nesréči toliko olajšanja da.

Pri vsim tem se vunder ni mogel stari Juri, kateri je Ljudevika pestoval in v njem spominj njegove rajnce matere in svoje dobrotnice spoštoval, premagati, ga obiskati.

„Ne zamerite mi, milostivi gospod, reče Juri, ko je pohlevno vrata stanice odperl, dovolite mi, de vam svojo žalost zavoljo vaše bolezni pokažem. Kako vam je danas?“

„Ne dobro,“ — odgovori Ljudevik tako

krotko, de se je starček začudil. Potém je govoril dalje: „Ti si prvi izmed vsih mojih ljudi, kateri usmiljenje z mano pokaže.“

„Milostivi gospod! vse ima navado, se priča vas trésti, in jez sam sim imel, desiravno vas ljubim, komaj toliko serčnosti, vas obiskati.“ —

„Dobro vem to in prav imaš; v prihodnje bom to vse popravil.“ —

„Poslušajte me! Vas prepričat, de nisim nikoli nehal, na vas misliti, pridem vam gotov pomoček nasvetovati. Ako me svojiga zaupanja vredniga spoznate, sim vam porok, de vas v tednu tako zdraviga storim, kakor ste bili poprej.“ —

„V tednu! Ali je to mogóče? Ljubi Juri! Kako bi ti mogel hvaléžen biti!“ —

„To je prav lahko in gotovo; sam sim storil skušnjo vlansko poletje, ko sim bil na roki poškodovan. — Pustil sim svojimu Fidetu rano lizati in v kratkim času sim bil popolnoma ozdravljen. — Pa morebiti mi zamerite, de . . . uboga žival! . . . tako gerd je — in bojim se, de vam ne bo hotel téga storiti; tolikrat ste ga topli! in te živali si to dobro pomnijo, to sami veste.“

„Dobro!“ — odgovori Ljudevik, — „skusi ga sim pripraviti in prizadeval se bom z dobri-mi jedmi in s prilizovanjem, de pozabi kar sim mu storil.“ —

Juri gré in najde psa pred vratmi, ki ga je čakal. Ko mu pomigne, v stanico bolnika

iti, stisne pes rep med noge, steče v vert se skrit in branil se je terdovratno ga ubogati.

Pa s silo ga je vunder prijel in k Ljudevikuvi postelji peljal, kateri mu je svojo rano pokazal in s mnogoterimi prilizbami svojo željo razodel.

Čez dolgo je začel ubogi pes — ves trepetaje — lizati, povernijoč hudo z dobrim. Ker so to večkrat storili, se je rana pred ko v osmih dnéh zacelila.

V duši mladega Ljudevika je to srečno spremémbo storilo. Spoznal je, de je tréba z vsakim človeško in prijazno ravnati, ker dostikrat v gerdim životu nar lepši lastnosti prebivajo, in de dostikrat narveči postrežba od ondi pride, od kodar se je kdo nar menj nadja.

Četerta povést.

Blagodušnost.

Karl Salviati, pošten in bogat kupec v Florenci, gre enkrat o polnoči dam, in ko me-mo kovača z iménam Jakob gré, sliši še ta čas dobriga moža na vso moč v kovačnici kovati.

Mikalo ga je, kovača prašati, ali bi ne mogel živeti, brez de bi tako pozno v noč de-

lal. „Za-se — odgovori kovač, — zaslužim podnevi dovolj; pa vediti morate, de je hišak mojiga stariga prijatla undan pogoréla, in de ubogi mož z ženo in z dvéma otročičkama skoraj nič več živeti nima.“

„Vstanem tadaj zjutrej dve uri bolj zgodaj, kakor sicer, in grém zvečér dve uri pozneje spat. Tako denem konec tédna zaslužek dvéh dni na stran in ga prepustim tému nesrečnemu.“

„Se vé, de bi bilo drugač, če bi jez sam kaj imel! Pa tudi jez sim ubog in nič družiga ne morem storiti, mu svojo ljubezin skazati.“

„To usmiljenje je priča tvojiga v rešnici blagiga serca, ljubi Jakob, reče na to Salviati, tim več pa, ker ti tvoj prijatelj morde nikoli ne bo mogel svojiga dolga plačati.“ — „O moj Gospod! bojim se le za njega in ne za sebe — Gotov sim pa, de bi on ravno tako za mene delal, če bi jez na njegovim méstu bil.“

„Lahko noč, Jakob! nečem te dalje v tvojim délu muditi.“

Kupca je taka blagosserčnost ganila in sklenil je, jo plačati. Drugi dan pride zopet v kovačnico ter reče: „Tu imaš dvě sto cekinov v mošnji; delaj z njimi kakor s svojim premoženjem. Še veči sreče si vreden. Ti denarji ti bodo pomagali, si vso potrebno železnino kupiti, brez de bi se mogel s prekupovavci pečati in bolj obširna kupčija ti bo več dohodkov prinesla in več si boš mogel za svoje stare dni prihraniti.“

Pa kako se zavzame Salviati, ko mu kovač odgovori:

„Zahvalim se vam za vašo dobroto, pa prosim vas, de ne terjate, de té denarje prevzamem; zaslužil jih nisim in tudi ne potrebujem jih.“

„Dovolj sim z železam za svoje délo preškerbljen, in če bi ga več potreboval, morate vediti, de mi prekupovavec rad upa.“

„Pred trémi letmi nisim imel več kot sukno, ktero imam na sebi, in prekupovavec mi je posodil tristo krón; pomislite zdaj sami, ali bi mu ne bil jez nehvaléžen, če bi ga hotel zdaj ob dobiček djati, ki mu ga njegova kupčija da? Ako pa hočete svojo dobroto bolje obrniti, poslušajte mojo misel:

„Podarite to mošnjo ubogimu možu, kteriga je ogenj v tako revšino djál. Pomagal si bo in tako bom tudi jez celo noč mogel spati.“

Salviati ga ni mogel nikakor pregovoriti; storil je tadaj, kakor mu je kovač nasvétoval. Nesrečno družino je iz revšine otel in v celim mestu so hvalili blagaserčnost kovača Jakoba.

Péta povést.

Nepričakovana pomoč.

Neki tesár je stanoval že več lét s svojo ženo in petimi majhnimi otročiči v hišici na mostu čez

Adižo v Veroni. Ta mož je bil osorniga in votogotniga serca. Imel je mladiga človeka z imenom Jožef pri sebi, kateri mu je bil za majhno plačilo pri delu pomožen. Rad se je učil, priden je bil in natanjko je vse svoje dolžnosti rospolnoval. Pa dostikrat je bil ubogi mladenečglzavoljo majhnih pregreškov od svojiga nepravičniga gospodarja terdo ozmerjan in še celovtepen. Upal si pa ni ne samo zavoljo se tega pritožiti, ampak prizadeval se je, vselej vsakoreč bolje storiti, in vse je preterpel z neverjetnovoljnostjo.

Dostikrat je ta ali un sosed, od smiljenjaginjen, pritekel, ga iz rok neusmiljenca rešiti. Nevoljni so bili, da se je s takim pridnim mladencem tako hudo ravnalo, in svetovali so mu to hišo zapustiti, ker bi gotovo kje drugje kakoboljši službo dobil.

Nazadnje vunder ni bilo drugače, da je mogel Jožef slovo vzeti.

Pobral je eno noč svoje male kopita in zbežal je k svojimu stricu. Kmalo je dobil opravkov in ljubézin v hiši bogatih gospódov; in ker so ti njegovo dobro serce in glavo spoznali, so ga dali v uk in so mu vedno posebno dopadajenje skazovali.

Sedem lét potém se priméri, da je Adižazavoljo silniga deževanja in ker se je sneg v pomladi topil, zlo velika postala, čez bregove stopila, in na polju kakor v mestu neskončno veliko škodo naredila.

Sosédne hiše so bile pod vodo, več njih je b

voda poderla in tudi most je poderla sila vode; samo srednji obok je še ostal, na katerim je bilo prebivališče tesarjevo. Ti nesrečni ljudje, prestrašeni od boječosti pred bližnjo smertjo, so tiroke stegovali proti bregu, in z milim milim oglasam so vpili, de bi jim ljudstvo pomagalo. Ostanek mosta se je pod njimi tresel in majal lov dereči vodi.

V tej silni nevarnosti je obljubil grof Spolverini, bogat Verončan, kteriga je strašna nesreča ganila, tristo cekinov temu, kateri bi serčnost imel, nesrečne ljudi rešiti.

To delo je bilo silno nevarno, in med taviženti ljudi ni bilo ne eniga, ki bi se bil upal tega lotiti se.

In glej! kar prisope mladeneč skozi množico, ki v čolniček stopi, ga odvéže in z vso močjo svojih rok skozi deréce valove vesla, se ostanku mostu bliža, čaka, de se oče, mati in petéro otrok po vervi v čolniček spusté, potem reče: „Zdaj velja serčnost, prijatli!“ S pomnoženo močjo goni vesla in ljudstvo mu je sploh dovoljnost ploskalo, ko do kraja privesla.

Kdo bi si bil pa tó mislil? Tako lepo in blago djanje stori Jožef, tisti Jožef, ki je bil pred sedmimi letmi prisiljen, iz tesarjeve hiše pobegniti, v kateri mu ni bilo več prestajati, tisti Jožef, kateri zdaj ni pomišljeval, svoje lastno življenje v tako očitno nevarnost postaviti, de bi svojiga nekadanjiga gospodarja rešil.

Grof Spolverini mu je hotel obljubljenih tristo cekinov izročiti, pa Jožef mu reče: „Go-

spod grof! dovoljin sim s svojim stanam in ne potrebujem ničesar; vaša radodarnost zna tém ubogim bolj v prid biti, kateri zdaj nič družiga nimajo, kakor obleko, ktero imajo na sebi.“

Vsi pričejoči so se zlo začudili nad novo blagoserčnostjo, in Jožef je vzdignil svojiga nekdanjiga gospodarja, ki je ves zmėšan in jokajoč pred njim klėčal.

„Ti denarji nej ti pomagajo škodo, ktero si terpel, popraviti, in ko se včası mojiga imena spomniš, pomisli, de človešk in usmiljen biti, je pred Bogam in pred ljudmi nar lepši čednost!“

Šesta povėst.

Pravo prijateljstvo.

Cloveške nagnjenja se premenė, kakor se tudi stárost premeni. Mnogi, ki so se v otročjosti ljubili, so si mlačni, kadar odrastejo in se nazadnje tudi še čertijo.

To od skušnjé poterjeno premišljevanje nas opominja, se ne slėpama vsakimu poželjenju serca vdati, ampak tim več modrósti staršev skerb prepustiti, de naše perve nagnjenja vodijo.

Harman, od sreče in od svoje prebrisane glave do časti cesarskiga dvorniga posvetovavca

povzdignjen, je stanoval na Dunaju v poslopju tik hiše Janeza Loba, nekadanjiga obrista v armadi, kateri je po mnogolétni službi in zavoljo rane, katero je pri oblegovanju Beliga grada dobil, v pokoj se pódal, de bi v miru premoženje vžival, katero je po svojim stricu dobil. V zgornjim nastropju tiste hiše je živel Lorenc Šiler, mož srednje premožen, pa izgled pošteni in stanoviten prijatel in star tovarš obristov.

Oba sta bila vdovca in v tihi samoti se nista z ničemur drugim pečala, kakor s skerbjo, kako bi svoje ljubeznive hčeri zredila, kterima je bilo Karolina in Klementina imé. Prva je bila Lobova, druga pa Šilerjeva hči, obe zale in še veliko bolj pohlevniga in usmiljeniga serca ste rastle v upanje očetov.

Harman, kateri je bil tudi oče hčere, z imenam Néžka, je imel pri svojim poslopju velik in lep vert, v kteriga ste prišle vsak dan po vpravljenim delu Karolina in Klementina od Néžke povabljene, v družini sladko veselje mladosti vživat.

Razloček rojstva ali stanú jim ni nikakor nedolžniga veselja kalil, njih sadje, njih cvetlice, vse je bilo ene kakor druge.

Ena drugo so se s velikim hrepenjenjem iskale in zdélo se je, kakor de bi ločene ne bile mogle živeti.

Ali osoda ni dopustila, de bi to sladko prijateljstvo dolgo terpelo. Ko ste namreč Klementina in Néžka svoje petnajsto léto spolnile,

se je zmanjšala odkrita prostost, ktera otročjo starost tako srečno déla. Svojljubnost je, kakor se sicer skoraj vselej zgodi, nečimerno željo v njih zbudila, se z lepimi oblačili skazovati, in kmalo jima je Klementinino prijateljstvo menj veljalo, kakor veselje, se zastran lepote kake obléke, zastran podobe kake véternice ali klobuka posvetovati. Klementino, ktera zavoljo pičliga premoženja njeniga očeta ni mogla unima enako délati, ste ošabno pogledovale, dostikrat še celó zaničevale in zasméhovale.

In vunder je njeno serce krotko ostalo, in molče in voljno je to zaničevanje terpela, desiravno se ji je njena žalost vsak dan bolj na obličju brala, in dostikrat se je na kakim samotnim kraju v hiši skrila, de bi si v solzah svoje žalostno serce ohladila.

Ta sprememba ni ostala Šilerju skrita. Kmalo je zvédil, od kod je prišla in pogovoril se je zavoljo tega z obristam, kteriga je to zlo žalilo. Ojstro je hotel zavoljo tega Karolino okregati. „Verjemite mi, — mu reče Šiler, — boljši je za zdaj, ji to spregledati in jo v njenim oslepljenju pustiti. Vidili bote, ne bo dolgo, de bo zopet v sebe šla.“

Nerazločljive prijateljice si niste mógle nič družiga misliti, kakor kakošne obleke, barve, trakove in kite bi nosile. Péle ste skupej in vadile se v nartéžiših stopinjah in stavah plesanja. Šilerjeve besede so se začele med tem časam že čez mésec spolnovati. Zakaj Karolina, hči moža, ki je bil sicer premožen, pa

sovražnik vsih nepotrebnih in preobilnih reči, se je z Nežko skušala, ktera je vedno kaj noviga od Harmana dobila, ki je lepe reči ljubil in silno bogat mož bil. Memo nje je vidila svojo samoljubnost dostikrat ponižano.

Klementina pa, pridna v svojih opravilih, je urno napredovala v malariji; je lepo lepo štikalala, se je ptujih jezikov naučila in si je tako hvalo in čislanje vsih pridobila. Vsak jo je hvalil; unih dvéh zalih gospodičin je pa komaj kdo opomnil.

Nenadama se je prigodilo, de je Karolina priložnost dobila spoznati, kako gerdo je njeno obnašanje. Kozé je dobila in te so bile koj začetkama zlo hude, ker so po neprestanim terpljenju v ponočnih drušinah in veselicah, pri kterih je deklica v posvetovavcovi hiša bila, prišle. Klementina je pozabila razžaljenj, ktere je od bolne terpeti imela in žalostna je bila iz serca nad njeno nesréčo.

Sama še té kužne bolezni ni iméla, in desiravno so ji njeni oče oestro prepovedali, h Karolini iti, vunder želje ni mogla premagati, prijatlico svojih otročjih lét obiskati. Skrivaj je šla k njeni postelji in hitela ji je od ljubezni gnana pomagati in je po mogočosti njeni stan olajšati. Nežka pak je svojiga očeta prosila, jo od nevarnosti take soseske oddaljiti, in na kméte je šla.

Bolézín je med tem hujsi in hujsi prihajala in zdravnik je rékel eniga dné, de bo ubožica gotovo svoje življenje zgubila, če ne bodo pri-

hodnjo noč z vso skerbno sto gledali, de bo vsako četert ure zapisane zdravila natanjko pila.

Klementina, to slišati, ni več dvomila, de je njena prijateljica v veliki veliki nevarnosti. Ko večer pride, gre v svojo stanico in pusti očeta v veri, de je šla spat. Pa zdravnikove besede so se vernile v njeno vnepokojeno serce in rekla je sama sebi: „Gospod Lob je že od čuvanja in žalosti tako vtruden, de bo težko še pri postelji svoje hčere ostati mogel. — In postrežnica? — Kdo vé? — Morde bi tudi njo spanje prevzelo! —

Pol noči je bilo. Brez de bi oče kaj vedili, gre in pride v obristovo hišo.

Po perstih pride v stanico in vidi pri slabo berleči lámpi, de postrežnica na stolu spi, uboga Karolina pa že skoraj uméra.

„O Bog! — zdihne Klementina — to si mi ti v serce dal; hvala ti bodi!“

Urno vzame zdravilo, podpera lepo umerajóči glavo, ji da vsako četert ure zapisanih zdravil, in ji pokliče tako zapušeno móč zopet nazaj.

Po kratkim spanju pride gospod Lob žalosten k postelji svoje hčere, in ko v stanico stopi, zagleda Klementino pridno dolžnosti spavajoče postrežnice spolnovati. Vidil je, de Karolina že ložeje sope, de so se jéle njéne roke že vgrévati in oči odpérati.

Poln veselja, ker ga je upanje, jo ohraniti, oživilo, je rékel: „Vam tadaj in samo vam bo Karolina se za svoje življenje, in jez za

srečo, de bom še oče ostal, zahvaliti iméla!“ — Obrist je med tém tudi prišel, kateri je veselje s svojim prijatlam delil, svojo hčer objél in solze iskrene ljubézni prelival.

Karolina je kmalo nekoliko k sebi prišla. Rekla je: Vse, vse sim tej blagi dušici dolžna!“ Za roko jo je prijéla, ktero je na svoje serce položila. Tako milo je pogledovala svojo prijatlico, kakor če bi bila hotla reči, de bo spominj na dobroto véčno v nji živel, in spoznala je, de je ni zaslužila.

Ko zjutraj zdravnik pride, je zagotovil, de je rés vsa nevarnost minila in de bo Karolina ozdravela, brez de bi ji koze njeno lepoto kaj kalile.

Rékel je pa tudi, de je bolezin zdaj na stopnjo stopila, de se prav lahko naléze; vka-zal je tadaj, de Klementina nikakor ne smé več v tej stanici ostati, dokler se Karolina popol-nama ne ozdravi.

Pa prepozno je že bilo, in nobena previd-nost ni več pomagala. Klementina je mogla prijateljstvu tudi ta dar prinesiti.

Drugi večer jo je po celim životu mrazilo in po dolgi merzlici so se koze pokazale; pa nobeniga hudiga nasledka ni bolézin pustila, ampak samo tu in tam so se ji na licih majhne znamenja kóz poznale, ktere so pa njeno žalost še le povikšale. Neizbrisljivo znamenje njene redke blagoserčnosti so ji ostale.

En mésec pozneje pride Néžka z dežele nazaj. Pa silno mlačno je bila sprejeta. Per-

vo prijateljstvo je bilo popolnoma razdjano. Karolina se je poboljšala in je bila veselje svojiga stariga očeta in je dala s Klementino izgled, de prijateljstvo s čednostjo v zvezi do smerti terpi.

Sédma povest.

Igra.

Viljhelm Baldi je bil dvajset lét v armadi neapolitanskiga kralja vojak. Bistra glava in njegova pogumnost ste ga do časti obrista pripeljale. Z nevoljo je vidil, de so se oficirji njegoviga regimenta, brez de bi kaj na svojo čast gledali, v razujzdanosti igranja zamotati dali, in de je bilo to, kakor vselej, vedni vir prepérstva in sovraštva.

Povabi jih tadaj eniga dné h kosilu in pogovor na igranje napeljavši jim to le pripoveduje:

„Ko sim vojaško šolo izdélal, sim prišel kot podlajtenant v armado. Moj oče, ki so me vedno serčno ljubili, pa pri pičlim premoženju veliko družino iméli, so se veselili moje pridnosti in mojiga napredovanja, in v upanju so živéli, de mi bo lahko mogoče, si svoj stan

bolj in bolj zboljševati, in de jim bom mogel v njih starosti pomagati.

Začetskama sim se rés lepo obnašal. Natanjčen sim bil, priden in prizadeval sim si, vojaških vednost si nabrati.

Urno urno sim v njih napredoval in nobena réč mi ni bolj na sercu ležala, kakor si čisljanje svojih zapovednikov zaslužiti.

Pa izgled in svétje mojih tovaršev so sčasama v mojih navadah žalostno spremembo naredili.

Igranje se me je popolnoma polastilo, in od tiste dobe so mi bile vse moje dolžnosti zoperne, ktere mi niso pripustile po svoji nesrečni strasti živéti.

Pôzabil sim celo na potrebni živež. Noč in dan sim kvartal ali pa s kostkami (burfeljci) igral in če me je vtrudenost k pokoju prisilila, je bilo moje spanje kratko, nepokojno. Lepota spomladanska, prijetnost poletnih večérov, pokoj in veselje jesénsko — vse to je nehalo mojo dušo razveseljevati, ktera je še celo za sladko prijateljstvo oterpnila. Bolj kakor vse druge tovaršije so mi bile samo take pri sercu, ki so se moje pogube veselile. Še celo spominj mojiga očeta mi je bil neprijeten in zópern.

Tako gerdo sim štéri léta živel, ktere bi zdaj, verjemite mi, s polovico svoje kervi nazaj kupiti hotel, de bi z njo madež svoje časti izpral.

Pa kako mi je mogoče kadaj grozno zmot-

njavo povedati, ki še po 30 poštenih létih ne jenja, me v sercu grizti.

Spoznajte, gospodje, iz múhe, která mi to nečastno spovedanje vzrokuje, kako velika mora biti moja želja, vam s svojim izglédam koristen biti.

Eniga dné mi da stótnik povelje, več milj dalječ po novince iti. Jez, svojimu igranju zvést, prepustim to skerb feldbébeljnu, kteri dva dni potem dvajset korenjaških novincov pripelje, kterim bi bil imel plačilo dati.

Ena ura poprej mi je nesréča, ne samo mojiga premoženja, ampak tudi to požerla, kar mi je kompanija, izročila.

Ves zméšan, trepetaje si nisim védil v tem strašnim stanu drugače pomagati, kakor brez odloga starimu znanimu oficirju pisati in ga prositi, mi kakih pétdesét cekinov posoditi in pomagati.

Poslušajte, kaj mi je odgovóril: „Nikóli ne bom nespokorljivimu igravcu denarjev posojeval. Denarji, kterih prosite, so več vrédni, kakor prijateljstvo človeka, ki si sam nečast déla.“

To me je v obupanje gnalo. Zloba, strah pred kaznijo, misel na žalost nesréčniga očéta, huda vést in sto družih grizéčih misel se je polastile moje duše tisto uro in so mi vzéle vso pamet.

Pogled sim storil na svoj meč in namenil sim ravno še veliko grozniši hudobijo storiti, kakor je bila prva.

Zdaj stopi tisti oficir v stanico, ki mi je pomoč odrekel; orožje mi je vzel in objél me je. „Pri-jatelj, — mi je rekel, — odgovoril sim ti tako na tvoje pisanje, de bi ti dal nekoliko strahoto stanú poskusiti, v kteriga te je tvoja brezpa-metna strast zapeljala; zdaj pa je tvoje, kar imam.“

„Na, tukaj imaš sto cekinov, splaçaj svoje novince, z ostankam pa skusi, če hočesh, še enkrat srečo tvojih kvart.“ „Kvart! — odgo-vorim in potok solz se mi vdere iz oči — ni-koli več ne kvart. Prisèžem pri svetim božjim iménu in pri prijateljstvu!“ In zvest sim ostal svojim besédam.

Od tiste dobe sim se yaroval, za nepotreb-ne reči denarje tratiti, de sim mogel svoje dol-gove poplačati. Stanovitnost v spolnovanju svo-jih dolžnost, želja se izobraziti in svojimu kra-lju zvesto služiti, ste stopile na mesto postópa in zapravljanja; in še ta dan vém hvalo modri-mu svétu tega blagiga prijatla, de sim v lepi časti — in obrist.

Osma povést.

Hudo z dobrim povernjeno.

Jakob, sin pošteniga kméta, je imel že z otročje starosti veliko veselje do vojaškiga stanú.

Ko je bil komaj petnajst lét star, je šel že k armadi. Ker je imel dobro glavo in je tudi doma k fari v šolo hodil, ga je stotnik njegove kompanije kaj obrajal, in v dvéh letih je bil desétnik (korporal) in potém feldbebelj.

Vojska se je vnela. Kmalo v začetku je postal oficir in v vsaki priložnosti je pokazal toliko pogumnosti v vsih nevarnostih, toliko umnosti v nartežiših početjih, ktere so mu bile naročene, de je s stopnje na stopnjo stopal, si čislanje generala pridobil, in nazadnje oberst postal na mesto njegoviga sprédnika, kteri je v boju ostal, v kterim je Jakob sam s svojo posebno hrabrostjo k premagi pripomogel.

Imé tega mladenča je bilo vkrat v novinah imenovano in pohvaljeno, in kolikorkrat so gospod fajmošter njegoviga kraja Jakobova hvalo in sréčo v njih brali, so šli urno k njegovim bratom, se z njimi veselili, kteri so to tudi sebi v čast šteli in niso nič družiga mislili, kakor na čas, ga spet srečno viditi in na svoje serce pritisniti.

Pa med Jakobovimi rédkimi lastnostmi, ktero so mu plačilo in slavo verliga vojaka pridobile, je bila tudi napaka, ktera sama je bila dovolj, ljubeznivi svit čednosti otamniti, in še celó njeno djanjost pri ljudeh ostudno storiti.

Njegovo poslednje poveličanje je v njegovim sercu neizrečeno ošabnost zbudilo.

Govoril je od svojih junaških dél, kakor bi kdo lé od del kakiga cesarja ali kralja pričal njega govoril, če bi se mu hotel prilizovati.

Hvalil je vedno nezmerno svojo pogumnost, je vse druge zaničeval in si je večji slavo prila-
stil, kakor so si jo vsi vojaški junaki svetá
kadaj pridobili.

Po dokončani vojski dobi njegovi regiment
povelje, v nekim mestu ostati; de bi v to me-
sto prišel, je mogel Jakob blizo memo svojiga
rojstniga kraja iti.

Komaj so njegovi bratje in prijatli to zve-
dili, jih je serčno poželjenje gnalo, mu nasproti
hitéti.

„O dragi Jakob!“ — reče stariši brat;
„hvaljen bodi Bog, ki nam veselje stori, te
zopet viditi.“

„Če bi le naš oče še živéli! Kako bi jim
to veselje dobro djalo! Poglej! tukaj smo tvoji
bratje!“

„Daj se objéti, bratec! Dalječ od nas si
bil sicer, pa vedno smo na tebe mislili.“

Oberst, ves nevoljen, kot brat uboziga
kméta pri regimentu spoznan biti, se je zade-
rel: „Proč od mene, prederznež! ne poznam te,
in čudim se, de z mano govoriš, kakor s kom
svoje enakosti.“

„Kaj! ga ovrè narmlajši brat, ali me ne
poznaš? Poglej me, tvoj Pavl sim. Nekadaj si me
tako serčno ljubil; ko sim bil še majnši, si me
sam učil zemljo obdelovati.“

Pa še bolj razkačen jim je žugal, de jih
bo dal zapreti, ako se mu ne spravijo zdajci iz-
pred oči.

Vojaki, ki so bili priče tega gerdiga ve-

denja, se sicer niso upali, svojo nevoljnost očitno pokazati; memrali so pa med sabo: Kako hudobniga serca mora pač biti! kdo more kaj takega storiti? Našiga obrista je sram, da je sin ubozih starišev; še veseliti bi se imel, da je toliko srečo s svojimi zaslugami dobil, ker ni žlahtniga stanú.

Njegove povelja so tadaj le z nevoljo splovali. Vsi so ga skrivno zaničevali in želeli, da bi ga od regimenta spravili.

Eniga dné se je zgodilo, da je obrist pričel generala svoj regiment ogledoval. General ga je zavoljo néke napačnosti grajal. Obrist ni mogel svoje navadne ošabnosti premagati in odgovoril je na storjeno očitjanje generalu priče vsih oficirjev s silno prederznost. Njegovi vikari so imeli že dostikrat se zoper njegovo obnašanje pritožiti. — To pregrešenje zoper podložnost, katero je vojaška sodnija z vso ojstróstjo presodilo, je bilo dovolj, ga odstaviti in gerdo iz službe spustiti. —

Nesréce ošabniga človeka nihče ne pomiluje. Jakob je bil po svoji nesréci sam sebi prepušen. S sramoto ogernjen je bil zdaj žalostno prisiljen, si svoj kruh v potu svojiga obličja zaslužiti, in nič drugiga mu ni ostalo, kakor v hišo svojih bratov se vrniti.

Pa kako bi bil smel upati, tam pomoči in podpóre dobiti?

Kako bi si bil smel upati, se s prošnjo karavno tistim obrniti, ktere je tako gerdo razžalil?

Desiravno mu je pri sami misli tega straš-
niga ponižanja obličje sramote gorélo, ga je
vunder sila primorala, in trésel se je na celim
živótu, ko se je vasi bližal, v katero je o mra-
ku prišel. Po gospod fajmoštru je prašal, kte-
rimu je svojo nesrečo tožil. Britko se je zjókal
in prosil jih je, za-nj pri bratih govoriti, de bi
se zavoljo Boga in zavoljo njih rajnciga očeta
njega usmilili.

„Preljubi Jakob!“ — so mu hiteli vsi z
enim glasam nasprot, — „to je tvoja hiša, s
tabo se hočemo preživiti.“

„Ako je ljubezni bratov mogoče, ti tvojo
nesrečo olajšati, smo vsi srečni.“

„Osramoten od take blagodušnosti je dolgo
stal in jokal, brez de bi bil besédo pregovoril.
Nazadnje reče: „O neprecenljive duše! Občutim
vso velikost vaše tako velike blagodušnosti;
samo to prosim še ljubiga Boga, de nej mi to-
liko časa še življenje pusti, de gerdo razžalje-
nje nad vami dobro storim.“

Prijatli, žlahta in vsi, ki so bili te bratovske
ljubezni priče, so bili vsi globoko ginjeni, in če
so svojim otrokam Jakobovo prigodbo pripo-
vedovali, so tudi še pristavili: Koliko sladkosti
prinese spolnovanje čednosti, in kako grenka
je pokora tistiga, kdor enkrat od njéne póti
zaide!

Devéta povést.

Pervi korak k hudimu.

Dostikrat, o mladenči, sim vas slišal, se če svojo zlahto pritožiti in jo nepravilno imenovat če so vas zavoljo česar majhniga grajali, imi ojstre pokorili.

Pa vedite, de je želja, vas v čednosti zrevediti, drago čistoto vaših serc ohraniti in vande tako vaše celo življenje srečno storiti, edinabiki jih ojstre dela in stori, de se zavoljo žalostponih nasledkov trésejo, ktere napačne nagnjenjza naših serc za sabo vlečejo, če jih koj v začetakko ne zatremo in z modrim čuvanjem ne berzindamo.

Žalosten izgled vam bodi Lorenc B. kse je bil v tem mestu rojen, in od kteriga je menide marsikteri vas že kaj slišal.

Sin poštenih in premožnih staršev je bil žv v prvi mladosti nevkreten, nobeno opominjanjani nič izdalo. Vsako koristno opravilo je sovražil in je posebno denarjev željen bil, ktere jza nečimernosti trósil, kakoršne so mu v glaviprišle.

Prevelika ljubézin do téga ediniga sina jnjegove starše tako oslepila, de so njegovegerde odgovore na njih opominjevanja za bistroumnost iméli. Zanikernost v učenju in v spolnovanju njegovih dolžnost se jim je kakor na

sledek njevove živosti in lahkomišelnosti zdela, ktere taki starosti nihče zameriti ne more. Ker je vedno denarjev od njih hotel iméti, ktere je trosil, so mislili, de je to srečno znamenje dobre duše. Tako si je otrok od dné do dné hujši navade prilastil! brez de bi ga bila resno prijazna roka vodila, ga tako pogubnih nagibov otéti.

Ker med tem Lorenc ni opustil, s svojimi tovarši za denarje igrati, in je več in več za sladkarije in prazne reči izdajal, je mogel večkrat s kislim obrazam in prazno mošnjo gledati, ker mu darila, ktere je od več strani dobival, niso mogle dosti biti. Enkrat je pazil po noči na čas, ko je vse terdno spalo. Zmutil se v očetovo spavnico, se bliža po perstih k očetovi postelji, preišče tiho vse žepe v obléki in vzame en tolar iz njih.

Ker je to sréčno storil, mu je prvi kradež serčnost storil, to večkrat storiti. Tode nič hudiga se ne more tako previdno in skrivno storiti, de bi ne prišlo pred ali pozneje na dan.

Gospod Mihael je imel precej veliko pravdo, ktero bi bila imela prihodnji dan pri sodniji razsojena biti. Skerb zavoljo negotoviga izhoda pravde ga tisto noč ni pustila spati.

Tat, kateri si je to uro za svoj namen narbolj varno mislil, se splazi po navadi v spavnico. Luna je sijala skozi okno vanjo, in očeta ni težko stalo, ga koj spoznati, kateri so priča take hudobije, težko svojo jezo premagati in molčati mogli.

Drugo jutro se rekli sinu: „Ljubi sin! moj

gód se približuje; misliti ti je treba, kaj bo očetu za vezilo dal. Sej vés, de sim tudi je pred dvema méscama ravno tako tebi vezil dal.“

„Pa denarjev nimam, — odgovori lažnik — tiste tri dvajsetice, ki so mi jih predvčéranjin mati dali, sim med uboge razdélil.“

To slišati niso mogli oče svoje pravičn nevolje več skrivati. Zavpili so nad njim: „Goljuf! pokaži mi denarje, ktere si mi to noč vkradel; vse vém dobro.“ Prijéli so ga za roke vse preišejo in najdejo v njegovi mošnji dva tolarja.

Sicer so bili vajeni, mu vse spreglédati zdaj pa se jim je treba zdélo, ga po pravi oostro pokoriti. In to so tudi storili tako, da je mogel Lorenc več dni v postelji ostati, preden se je tepenja ozdravil.

Pa, žali Bog! skoraj vselej se zgodi, da nič ne pomaga hudo navado odpraviti, če je že pregloboko v serce korenino pognala.

Desiravno je Lorenc zlo tepen bil, se vunder ni nič poboljšal. Timveč je, ko je enkrat ključ od očetove škrinje v roko dobil, ravno taciga dal narediti, in je tako priložnost imel, svoje stariše okrasti, kadar se mu je poljubilo.

Vzél je pa vselej z veliciga števila le malo denarjev, in tako je njegova tatvina dolgo skrita ostala. Verh tega se je pa tudi tako premedeno obnašal, je bil tako ubogljiv, de so mu stariši upali in ga zopet ljubili, kakor popréd.

Primerilo se je pa, de so oče enkrat obrestni ali činže od posojenih denarjev prejeli in med njimi denar dobili, ki je bil ptujiga kova; djali so ga pa med druge. Ko so ga drugo jutro posebej shraniti hotli, vidijo, ko v škrinjo pogledajo, de tega denarja že več ni.

Kar se spomnijo stariga nagnjenja svojiga sina, in ker se jim je družina sicer poštena zdela, so spoznali, de ga je samo on vkrasti mogel.

Lahko si vsak misli, kako je moglo očeta serce boleti, ko denar pri svojim sinu najdejo. Premagali so svojo jezo in posvetovali so se s svojimi prijatli, kako sina kaznovati. Nar bolj pametni so mislili, de je narbolje, ga tako dolgo zaprėti, de znaminja poboljšanja pokaže.

Pa misel, mu takó sramoto storiti, in očetovska ljubézin, ktera v njih sercu še ni popolnoma vgasnila, jim je moč odvzela, to storiti, kar bi bilo koristno. Rajši so ga tadaj v ptujo deželo poslali. Izročili so ga tadaj modrimu prijatlu v skerb, ki je bil kupec, ki nej bi mu bil vedno z učenjem in pri kupčijstvu dosti opraviti in samo malo denarjev dal, kolikor mu jih je bilo ravno za posebne potrebe treba.

Prepozno je bilo to in ni prav nič pomagalo. Mladeneč je bil že tako spriden, de ni bilo več mogoče, ga poboljšati.

Gluh za svaritve svojiga noviga skerbnika še bolj, kakor je bil za opominje svojiga očeta, je kmalo tovaršije zanikernih ljudi našel, in ker mu je pomočkov manjkalo, nagnjenjem postopniga in zanikerniga življenja zadostiti, je začel

svojo srečo v skrivnih družbah v igrah iskati. Goljufoval in hudobije je vganjal, kakor jim mogel.

Zdelo se je, kakor de ni Bog nobene hudobije nad tem mladenčcem brez kazni pustil, da bi mu vse pomočke pokazal, se pogubljenji otéti.

Trije čversti mladi igravci so njegove goljufije izpazili. Padli so nad-nj in so ga tako naredili, de je skoraj umerl.

Blediga, vsiga kervaviga prinesejo dan in ker je tudi še hudo merzlico dobil, se jim mogel komej čez pět mescov zopet na noge spraviti.

Kupec mu je oistro njegovo gerdo obnašanje očital:

„Nesréčni mladénč! mu je rekel. — Kdo vas je zamoglo k tako razujzdanimu življenju zapeljati.“

„Ime familie ste oskrunili, ktera je že za voljo poštenosti vaših sprednikov tako spoštljiva; z nehvalo ste povernili skerbnoost očeta in ljubezni polne matere, kteri so upali, de jim bote v njih starosti tolažba. Britke solze ste v njih očém dali in jih prisilili, dan vašiga rojstva preklinjati.“

„Bog vas hoče še razsvetliti, de svoje pogubljenje spoznate, v ktero tako brezpametno hitite.“

„Gorje vam, ako vas Bog zapusti!“ — Tako govorjenje mu je nekoliko v serce séglo.

sramoval se je in vidil se je, kakor de bi bil imel voljo se poboljšati.

Pa komaj je bil zdrav in komaj je svoje stare tovarše zagledal, je tudi že vsak dober sklep zginil.

Prodal je skrivaj, kar je vrédnost imelo; od vohernikov si je denarjev sposojeval, in potrditi je mogel, de jih je dvakrat toliko prejel. Vsak mesec je mogel po pét od sto plačati in svoje prihodnje premoženje po očetu zastaviti. Tako je zabrédel v strašno razujzdanje tako dolgo, de je od posodnikov gonjen, jeze svojih staršev se boječ, od lastnih tovaršev zaničevan in od vesti strašno preganjan nazadnje v grozno obupanje prišel.

Eniga dné pride v gostivnico, kjer sta bila ravno dva feldbebeljna, ki sta novince za dežele unstran morja naberala. Vidila sta mu na obrazu, kako je zméšan, pomigala sta si in veselo začneta piti, od prednost angležke armade govoriti in od upanja, de je v nji mogoče veliko sréčo doséči. Več mož sta imenovala, kateri so z nizkiga stanú mornarjev do časti mornarskih glavarjev prišli.

Lorenc ju je zvésto poslušal in od njih beséd zapeljan, ju vpraša, ali bi ne mogel tudi v regiment vzét biti.

„Resnico govoriti, — odgovori eden, — regiment ima že dovolj vojakov, pa zdi se mi, de vi zaslužite va-nj priti. Vzamite teh 10 krón; vaše so, če gréste z nama.“ — Nesrečni človek je nekaj časa pomišljeval, ali bi šel ali

ne. Ko je pa pomislil, de je to narbolj ročnvsal
priložnost, se iz vsake druge zadrege izkopalsrar
vzame denarje in drugi dan je bil že v kasarstav
no zapert. V

Malo dni potem pride povelje v Amerikseli
se peljati, in Lorenc se je veselil upanja, nov
dežele viditi in lahke priložnosti obogatéti, kaLon
kor je že toliko Evropejcov obogatélo. loži

Tako oslepljen od nečimerniga upanja jgal
pozabil na svoje starše, ktere je brez vse to na
lažbe zapustil, gré vesel v barko in odrine rop
njo.

Neumnež! Ni dolgo terpélo, de je spoznažên
kako se je goljufal, in čutil je revšino in zani sm
čevanje, ktero si je s svojimi hudobijami n sin
glavo nakopal. mu

Nažigan od strahú nevarne poti, ob mo ki
djan po svoji poprejšni razujzdanosti, od mer ob
vice stariga kruha in smerdeče vode komaj pr va
življenju ohranjen, in ves oslavljen od terplje nj
nja pride v Ameriko, kjer se je vidil brez upa nj
nja, brez pomoči in podpore. Razserden na jg
svojim stanam se je dal v obupu k narvečim lo
hudodelstvam zapeljati.

Desiravno so ga večkrat zlo pretépali, n s
nič pomagalo. Nazadnje so ga na galejo ob po
sodili.

Kaj se je pa med tém z njegovimi nesréc- k
nimi starši zgodilo. b
č

Zivéli so sicer še, pa v njih starosti so
jim bolečine in britkosti vse ure grenile. Nič
več niso mogli v svoji domačiji ostati, kjer je

Vsak za hudobije njih sinú, in zavoljo tega za sramoto njih rodovine védil. Prisiljeni so bili zavoljo téga, si kjé drugje pribežališe poiskati. V neki vasi blizo mesta Neapelna so se naselili.

Že dvé léti so v tej samoti živéli, ko so Lorenc in drugi, ki so bili z njim obsojeni, priložnost dobili, se réšiti, straže pomoriti, se galeje polastiti in v eni noči ravno bliza Neapelna na suho priti, de bi hiše v tistim kraju obropali.

Mihael je ravno tisto noč pri postelji svoje žéne čul, ktera je po dolgi bolézni ravno na smertni postelji ležala in v vročini imé svojiga sina imenovala, ga klicala, de bi ga objéla in mu še pred svojo smertjo odpustila.

Kar zasliši nesréčni starček ropotanje ljudi, ki so po stopnicah prišli. Ves prestrašen se oberne z lučjo k vratam. Deset divjaških tolovajev stopi v stanico in Lorenc prvi med njimi, z nožem v rokah, ne spozná več svojiga lastniga očéta, pade nad-nj kakor kervoloka zverina in

O mladénči! blagoslovite roko, ktera vas s silo pri prvih korakih s steze hudobije nazaj potégne!

Kdo vam more za gotovo reči, de bi vas kadaj enaka ne zadéla, kakor Lorenca, ki je bil nazadnje tolovaj in umorivc svojiga očéta, če bi na pot hudobij zašli!

Deséta pověst.

Bratovska ljubézin.

V Milanu sta o času, ko je neki Jakob Tribulci ondašnji poglavar bil, brat in sestra, imenam Filip in Emilia iz Lampunjarove rodovine, živela. Ker sta bila v svoji mladosti edina deda veliciga premoženja, sta v edinosti živela in se serčno ljubila.

Filip je bil lep in poréden mladénc, dobriga serca in izobražene glave. Samo jézi je bil od nature tako podveržen, de si je vedno enak ostal, čeravno so njegova sestra in prijatli, kakor so mogli, si prizadjali, ga vkrotiti, in de siravno je modrost njihnih opominjev sam dobro spoznal.

Zavoljo tega je bil večkrat prisiljen, se z raznimi ljudmi skusiti, in Tribulci ga je zavoljo tega že dostikrat v svoji oblasti imel. Pa blagi starček, bolj nagnjen, odpustiti, kakor kaznovati, je dobro védil, de ni sprideno serce, ampak samo nepremišljenost in preživa mladost vsih njegovih pregréškov kriva; to je prevdaril, ga svaril, mu žugal; več pa ni nikóli stóril.

„Ljubi bratec — mu je Emilia navadno rekla — bojím se védno, de bom še eniga dné od tebe povest slišala, ki me bo umorila. Ali ne vidiš velicih nevarnost, v ktere te tvoja prepérljivost védno postavlja?“

„Pri vsi ljubézni, ktero imam do tebe, te zarotim, to gerdo življenje opustiti.

Tvoja sestra je, ki tako k tebi govori; imej vsaj usmiljenje, ako ne sam s sabo, pa z mano. Pomisli, kako britkost meni, kakošno sramoto imenu Lampunjari prineseš, kako nevredniga se skažeš, žlahtniga rodú biti; ti, ki nisi dovolj blagosерчен, narmanjsi razžaljenje pozabiti in svoje strasti berzdati.“

Filip je rad tako opominjevanje poslušal, pa komaj je iz hiše stopil, je že zopet v svojo staro navado zašel. Pokazal je, kako težko je, hudo nagnjenje premagati, če se mu kdo ne postavi koj v začetku zoper.

Med tem je poklical francózki kralj Tribulcita v Pariz nazaj in po nesreči pride Milansko poglavarstvo v roke od nature divjiga in napihnjeniga moža. Primerilo se je, de Filip eniga njegovih prijatlov razžali; kregati se je začel z njim, potegne potém svoj meč in umori svojiga sprotnika.

Koj koj so ga beriči prijéli in k poglavarju peljali, kateri v svoji zlobi nobeniga izgovora ni poslušal ampak je zapovedal, ga koj drugi dan ob glavo djati.

Kdo more zdihtovanje uboge Emilie popisati, ko je to žalostno prigodbo zvedila? Obupati ji je bilo. Zlahta, prijatlice, sosedje so prihitéli, jo tolažit.

Ona pak se je na persi bila, solze točila ter rekla:

„Nihče si ne more velike žalosti misliti,

ktero občutim. Umréti, umréti hočem; préde Filip s tako sramoto svoje življenje da!“

Po kratkim prevdarku je Emilia sklenila ali brata otéti ali pa sama življenje zgubiti. Rekla je gospém: „Tukaj je le ena tolažba, ktero mi zamorete dati.“

„Pojdite k poglavarju in sprosité mi, da smém celo noč sama pri Filipu biti, ga objeti in mu še poslednjikrat z Bogam reči zamorem.“

Vsi so bili ene misli, de bi to grozno žalost device vsaj nekoliko pomajnsalo.

Prosili so tadaj imenitni ljudje poglavarja, ki je čez dolgo v to dovolil.

Ko je bila sama z Filipam, ga je objela in rekla: — „Nisim prišla, nad najno nesréčo jokati in tožit, ampak samo smerti te rešiti, ki te čaka.“

„Kako je to mogoče?“ — „Še dvajset lé nisi star — mu odgovori — brade nimaš; jaz sem osemnajst lét stara, novi čuvaji ječe so ptuji in naj ne poznajo; premenjajva obléko.“

„Namest tebe jez tukaj ostanem, beži in ne skerbi nič za mene. Ne bodo tako neusmiljeni, de bi hotli nedolžnimu dekliču življenje vzéti. Ti boš réšen in jez bom srečo iméla, tebe rešiti.“

Filip, mladénc blaziga in pogumniga serca, ni hotel v blagosérčno nasvétovanje svoje sestre nikakor dovoliti.

„Kako ostudna je tvoja terdovratnost, ki neče pameti poslušati. Moje in tvoje smerti hočeš biti kriv, in tako neusmiljen z menoj, ki te tako neizrečeno ljubim. Za moje in svoje rešenje bi lahko skerbél!“

„Bratec, spomni se besed, kateri se dosti-
krat iz ust najniga stariga očeta slišal. Resno
krepki mož ne smé nikóli s svojim življenjem
vohernovati, če zamore svojo pogumnost poka-
zati in svojimu kralju in domovini tako koristen
biti. Pa taka smert se mu mora težka in brit-
ka zdéti, ktere ni ne pogum ne lepo délo krivo.“

„Kakošno priložnost zamoreš tukaj iméti,
svojo ceno pokazati? Zaničljiv rabelj te bo na
sodniše tatov vlékel in pod njegovimi rokami
storiš zaničljivo smert.“

Po téh besédah so se ji zopet solze vder-
le, zdihajoča ga je na svoje serce pritisknila in
nazadnje vunder pregovorila, od svojiga sklepa
odstopiti in dovoliti, de bi ona namest njega v
jéči ostala, on pa v ženski obléki o zôru po-
bégnil.

Kmaló potém pridejo rabeljni v jéčo, in
ker so goljufijo zagledali, hité poglavarju to po-
védati. Viditi, de je guljufán, se mu vname
jéza, in k Emilii se oberne ter reče: „Svojimu
bratu si hotla življenje otéti, on pa ti pusti v
plačilo smert!“

Te besede izgovorivši zapové ves divji de-
klíco na moriše peljati in rabeljau izročiti.

Med tém so to že v Milanu zvedili. Ko
so Emilio na morišu zagledali, ki je imela roke
na herbtu zvézane, je začelo milansko ljudstvo,
ktero pravico in usmiljenje ljubi, z njeno nesre-
čo usmiljenje iméti in klélo je neusmiljenca, ki
je hotel tako redko čednost s smertjo plačati.

Filipa je med tém, ko je slišal, kaj se

z njegovo sestro godi, njegova navadna ne pametna jáza zgrabila in z mečem v roki je hotel nad rabeljne planiti in s silo sestro rešiti. P pamet je iméla ta pot vunder toliko moči čez- de je svojo zlobo premagal in brez orožja n terg hitel. Tukaj je k Emilii stékel ter vpil „Spustite jo, nedolžna je! Jez sim kriv, umorite mene, samo mene!“

Prepérati sta se začéla zdaj brat in sestra in eden je hotel za družiga umréti.

Poglavar je zapovédal oba umoriti. P več nar imenitniših mož mesta se je k poglavarju obrnilo, ki so z goréčimi besédami nesrečna dva govorili, tako, de so nazadnje toliko sprosil, de so spolnjenje obsodbe še toliko časa odložili, de bi bil francozki kralj to zvedil in to reč razsodil.

Temu kralju je bilo ime Franc Perv, kteriga so vsi njegovi podložni zavoljo njegoviga dobriga in blagiga serca kakor očeta ljubili. Komaj je kralj zvédil, de je Filip sovražnik umoril, od kteriga je bil sam gerdo orožje prijeto zdražen, in de Emilia z narlepšim izgledom kreposti, iz ljubézni do brata nič ni pomišljevala, se sama za-nj darovati, ni samo obéh osvobodil, ampak je tudi v veliko veselje vsih Milančanov tega nepravichniga in kervolokiga moža odstavil, ki se je tako napak svoje oblasti poslužil in se očitniga preklinjanja tako po zaslužku vredniga storil.

Enajsta povést.

Mutec.

Erancózka dežela bo spominj opata de l' Epée vedno ohranila, kateri je v Parizu prvo šolo za neume ali mutaste napravil, v kateri ti nesrečni ljudje v novo življenje pridejo, svoj um spoznanju resničnega in lepiga, kersanskih in drugih dolžnost odprejo, in še dostikrat si celo v učenostih velike znanosti naberejo.

Od tega dobrotljiviga moža pripovedujejo, da so enkrat zvečer neznaniga kakih osem lét stariga človeka k njemu prinesli, ki je bil mutast rojen. Policija ga je v varstvo vzela, ko je sam in jokajoč na novim mostu čez reko Senjo stal. Desiravno je bil otrok slabo oblečen, se je vunder na njegovim obličju nekaj zlahtniga vidilo, in nekaka nevolja, katero je z očmi in z vsim svojim vedenjem razodéval, da je bil tako slabo oblečen, je v de l' Epéeto-ovim sercu sum zbudila, da je morde kakšne premožne rodovine, in da je kakimu skrivnemu naklepu zapadel.

Oznanilo té zgodbe v novinah ni nič pomagalo; nihče se ni za otroka oglasil, in v šoli je ostal z imenom Teodor.

Skušnja je pokazala, da je natura, da bi nesrečne za krivico odškodovala, jim skoraj vsim poseben, bister um dala. Teodor je res v dveh letih velike pridnosti se toliko izbistril,

de je druge umel; svoje lastne misli z znamenin
in s pisanjem natanjko razodel.

Zdaj se je vidilo, koliko je včasi terpe
kadar se je pretečenih časov spomnil.

Eniga dné je bil v družbi svojiga učenika
pred sodnijsko hišo, ravno ko je sodnijski pred
sédnik s voza stopil.

To je mladiča ganilo in uméti je dal, d
ga je néki ravno tako v škerlatu obléčen me
z dolzimi kodrastimi lasmi dostikrat objemal i
kuševal.

Iz téga je de l' Epée sklenil, de je si
ali bližnji žlahtnik kakiga méstniga gosposkinika
vikšiga stanu, in de mora tadaj v kakim glav
nim mestu kraljestva rojen biti.

Še drug pot je vidil v nekim predmestju v
cerkvi pogreb nekiga bogatinca. Solze so na
oči zalile in k svojimu učeniku se je obernal, k
ga praša, zakaj je tako ginjen. Odgovori m
z znamenji: „Štéri mesce pred mojim prihodan
v Pariz so iméli ravno tak pogréb tistiga moža
ki me je tolikrat objemal, in zdaj mi ponov
tak pogled bolečino njegove zgube.“

To je v učeniku misel zbudilo, de je kake
sirota, in morebit edini dednik veliciga bogast
va, de je lakomna žlahta njegovo nezmožnost
sebi k dobri mu obernala in de so ga v daljnj
deželo prinesli in nalaš zgubili, de bi se njegov
viga premoženja polastili.

Tako misli so serčnost in prizadevnost opa
tovo še bolj spodžale, kateri odslej lepi sklep
storil, nič ne opustiti, de bi tistiga zvédil, ki

je tako hudobije storil; de bi svojiga učenca v njegovo domačijo nazaj pripravil in mu njegovo pravico dobil. Pa ime njegoviga očeta in njegov rojstni kraj zvediti, je bilo silno težka reč. Ko si je pa gotovost pridobil, de bi mladič vrata zopet spoznal, skozi ktere je v Pariz prišel, sta že koj drugo jutro začela, vse vrata mesta obiskovati.

Ko do vrat de l' Enfer prideta, je pokazal Teodor, de jih res spozna, in razodel mu je, de so ravno tam colnarji njemu in človeku, ki ga je spremljal, rekli, z voza iti, de bi ga pregledali, in de sta do ondi po neprenehanim popotovanju skozi šteri dni in noči prišla, spotoma pa večkrat druge konje vpréгла.

Teodor je bil tadaj gotovo v kakim mestu v južnih krajih doma, in gotovo kakih tristo milj dalječ. Ker vse popraševanje po pismih ni nič pomagalo, kaj zvediti je pa vunder trébo bilo, se je opatu narvgodniši zdélo, peš v vse južne glavne mesta popotovati.

Blagiga starčka je sladko upanje oživljalo, de bo pobožna želja njegoviga serca se spolnila; prosil je Boga očeta in varha zatérane nedolžnosti pomoči, in sklenil je s svojim Teodoram se na pót podati.

Popotovanje tridesetih dni stanovitnosti mladénča ni moglo vtruditi, v kteriga sercu je sladko upanje živélo, de bo prag svoje očetovske hiše zopet vidil; pa tudi opat je stanoviten ostal, ki je neizrečeno veselje že naprej občutil, ktero je vselej gotovo plačilo čédnosti.

Nazadnje prideta pred mesto Tuluza; vanj

gresta in stopata dalje in dalje do stariga poslopja Harankurtove rodovine. Teodor, kakor vedelja pijan pade na kolena, povzdigne roko proti nebesam in ves solzen pokaže, de je v tej hiši rojen in de je v nji svoje pèrve otročje leta preživel.

L' Epée je pèrvo Teodorovo veselje premagal. Pri sosedih sprašuje, kar se mu treba zdélo, in zvé, de neki Darlemont veliko Harankurtovo premoženje namešt njegoviga strica in varvanca Julia vživa, kateri že pred tremi letmi v Parizu umerl, kakor p videsu gosposkino pismo pričuje.

Glejte, kako je večna pravičnost, kter vedno čuje in hudobneže štrafuje, srčnimu de Epéetu hudobijo razodéla, od ktere je Darlemont, mislil de je v večno tamoto pokopan in ljudém za vselej skrita.

Reč oropaniga sirótkka je bila pravdarja Travalu, enimu narvérliših doktorjev v Tuluz izročena. S tem gré drugo jutro opat k Harankurtovimu poslopju, z naménam, serce nepravičniga nenadama oplašiti, in če bi bilo mogoče, ga k spoznanju njegove hudobije pripraviti in ga tako očitne sramote otéti.

Ko de l' Epée pred Darlemonta pride mu reče: „Pridem, voljo božje previdnosti spolniti, ktera me je v Tuluzo pripeljala do vas, kterimu na znanje dam, de Harankurtov ded Juli, vaš stric in varvanc živi, de mu bom jez pripomožen, njegovo ime in premoženje najzaj dobiti, ob ktere je bil tako neusmiljeno djan.“

Pretrašeniga goljufa preleti pri téh besédah

po groza po vsih udih. Zastonj se je prizadéval, svoj strah in svojo zlobo skriti, ki sta se mu na obličji svetila. In vunder se je po sili smehljajal ter rékel: „Kaj? Ali moj stric živi? In jez sam sim bil pred trémi létmi priča njegove smerti? Ali ni bila njegova smert gosposkam s postavnimi pismi razkazana? O, vi se norčujete; to so marne?“

„Niso marne ne, — mu odgovori častitljivi starček, — zmešnjáva na vašim obličju mi razodeva dovolj vaše serce.“

„To pismo je krivo, gosposke so prekanjene ali pa podkupljene.“

„Juli Harankurt živi, in tukaj ga vidite pred vami!“

Komaj je to izgovoril, priteče Sentalm, Darlemonotov mali sin v stanico, kateri je opátove poslednje beséde slišavši zavpil: „Je že, še živi, vidim ga, svojiga preljubiga Julia, priyatla mojih otročjih lét!“ Eden k drugimu sta stekla, se veselo objéla in mило jokala.

Tudi Dominik in Mariana, stara posla, sta spoznala mladenča, kteriga sta koč otroka tako zlo ljubila. „O Bog! — rečeta, — še je živ! On je, Juli, našiga rajnciga gospoda!“

Darlemont si ni mogel nikakor več pomagati. Iz strahu pred oestro postavo, od hude vesti žgan je stal dolgo nepremakljivo na svojim mestu, z zlobnimi očmi, brez de bi bil besédo spregovoril.

„Veliki Bog! — zdihne čez dolgo globoko — kako strašen si v svoji pravičnosti!“

„Ja, vsi nej zvejo, to je moj stric in je sim nar veči hudobnež med umerjóčimi.“

„Njemu prepustim vse njegove pravice meni pa dajte smert, ki me nepreterpljive sramote réši.“

L' Epée je pokazal Juliu spoved njegove viga strica. Nekaj časa ostane Juli zamišljen, potem pogleda Sentalma milo, se vsede in piše:

„Na vse pozabim in moja volja je, da me preljubi Sentalm polovico mojiga meni nazadniga premoženja dobi.“

„Z mladosti sva bila vajena, vse po bratovsko deliti, in najine serci, ki se zdaj zopet sklenete, morate stare navade zopet na-se vzeti.“

O blaga, v resnici čednosti polna duša! je rekel na to de l' Epée. „To je narveč plačilo, katero mi da Teodor v povernjenje vse to, kar sim za-nj storil, in katero mi za more dati!“

Dvanaajsta povést.

Prevzétnost.

Mihael Angelj Bonaroti, v Areci na Toškanskim rojen, ki je bil eden najbolj slovečih umetalnikov, je imel v svoji hiši mladenčca iz Genove, z imenom Pavluči, sinu kmetiških staršev, kteriga je kot otroka k sebi vzel, in z ljubeznijo kakor svojiga otroka zredil.

Učil ga je s vso pridnostjo malarijo, ker je zato umétnost dobro glavo kazal.

Ko se je pa učenec tako ljubljeniga vidil, in je tudi večkrat hvalo slišal, ktero mu je mojster dajal, si je mislil, de je že sam mojster. Bonaroti mu je pa večkrat to domišljevanje prijazno očital.

„Glej, ljubi Pavluči, koliko se ti je še učiti, preden si slavno mesto med umetalniki zaslužiš in se moreš skazati, kakor jez želim.“

„Dosihmal nisi nič storil, kakor perve stopinje. Dolga in težavna je pót, ktero imaš še storiti. Če mojih svétov ne poslušáš, sim se zapstonj nad tabo trudil, in nikóli ne moreš upati, posében malar biti.“

Tako ga je večkrat opominjal in vselej ga je kakor oče na svoje serce pritisnil, in prizadjal si je, ga pregovoriti, de bi v delu stanovit in svojim učenikam pokóren bil.

Pa glejte, kam nas prevelika svojoljubnost pripélje, in koliko škoda iz njé, poséбно mladencem izvira, kateri so bolj potrebni, de jih napeljujejo in vodijo.

Namest de bi bil Pavluči ta dober opominj v svojo korist obrnil, je mislil le, de je njegov učenik mu nevošljiv, in de se Bonaroti boji, de bi ga njegov učenec v umetnosti kadaj ne preségel.

Ko je bil Mihael v Rimu, se prigodi, de ga španjoljski poslanec k sebi pokliče in mu naroči, njegoviga otroka, ki je bil posebno lép, malati.

Pavluči, ki je to vedil, je mislil, de je to dobra priložnost, se s svojim učenikam meriti, in svétu pokazati, de mu ni podložen.

Gré tadaj skrivno k poslancu in mu reče „Vem, de se je Bonaroti ponudil, vašiga sina alil malati. Pridem pa, vas posvarit, ker bi morde m več lét čakati mogli, preden bi veselje iméle delo dokončano viditi: in Bog tudi vé, kakošnenj délo bi vam naredil in koliko plačila bi terjá. Če sim vam všeč, vam ponudim svojo službo isil obljubim, vam v kratkim in prav po ceni vašigrije sina, kakoršen je, izmalati.“

Poslanec, kateri je po slovesu Mihaela dobre volj poznal, je začel koj sumiti, de mladiga malarja zgolj prevzétnost prederzniga déla, in ker ot se je prepričati hotel, se je naredil, kakor déla bi nad njegovimi besedami nič ne sumil, in vze je njegovo ponudbo.

Poklicati je tadaj vказal svojiga sina, in re Pavluči začne zdajci na razpeto platno otrokov s obraz malati, in v kratkim je malarijo dokončal. Pokaže jo poslancu, ki je bil z lepimi umetnostimi dobro soznanjen. O pervim pogledu zagleda na malariji več velicli napačnost pre Molčal je pa zastran njih in rekel je potém „Pavluči, zahvalim se ti za tvojo postréžnost. Tvoje délo mi dopade in kadar Bonaroti svoje delo prinese, ju čem priličiti, in ti dati, kar si plačila zaslužil.“

Dan pride, ko bi bil imel Mihael svoje delo priča poslanca in več družih imenitnih ljudi, ki so bili v veliki stanici zbrani, razgerniti. Kar pride Pavluči ter reče: „Moj učenik, tudi jez sim to délo dogotivil in sicer v tédnu, kar vas je celo leto dela stalo. Zdaj nej ti gor spodje razsódijo ali mi je vaš uk kaj pomagal?“

reče Mojstra so te beséde napihnjenca do jéze raz-
 a simalile; pa premagal se je, in ker ga je zlo ljubil,
 morde molčal in potolažil se je z mislijo, de bi ga mor-
 iméle v tistim hipu osramotenje, ktero bi pri prili-
 košnju malarij čutil, streznilo in iz zmote predramilo.
 érja Med nazočimi je bil tudi eden narimenit-
 bo biših malarjev tiste dobe, kateri je, ko je mala-
 ašigije ogledal, glasno rékel:

„Gospodje, tukaj ni tréba nikakoršne po-
 dorebne umnosti; kdor ni slep, lahko spozna, de
 máre Pavluči žabo natanjko posnémal, ki se je
 keotla do volove velikosti napéti in je tako dolgo
 r dala, de se je razpočila.

Vsi pričejoči so se zasmeljali, in poslanec
 pristavi: — „Tukaj, prederznež, te čakam!
 , in revzétnost in nehvala zaslužita kaznovana biti;
 kor sramoti imaš kazin imeti, ki ti zdaj lica orudéči.“
 on- „Spoznaj, de je svojoljubnost vselej tovar-
 pimica nevédnosti, in de iz nepodučljiviga nikoli
 glé- nič biti ne more. Bodi ponižen, prosi tega ne-
 ost- precenljiviga moža odpušenja in imej za svojo
 ém- narvéči sréčo, če te vredniga spozna, še nje-
 ost- gov učenec biti.“

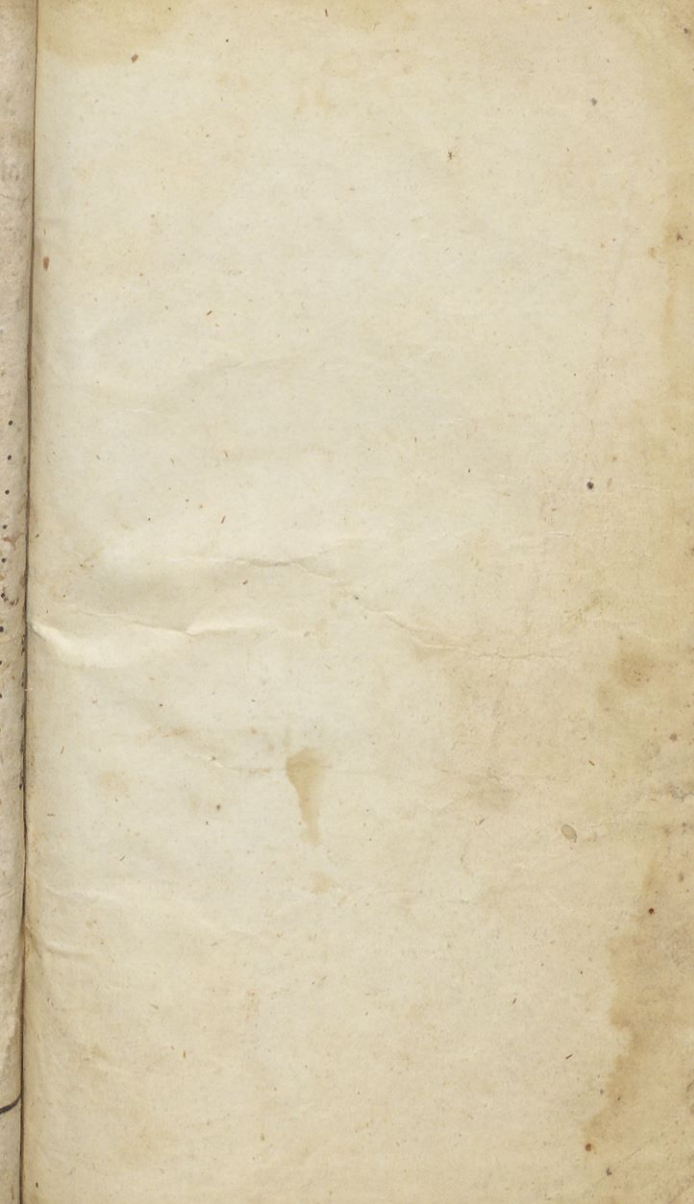
Pavluči je bitke solze prelival. Sramo-
 oje- mu je branila, oči pozdvigniti in na koléna
 sía- pade pred Mihaela Angelja.

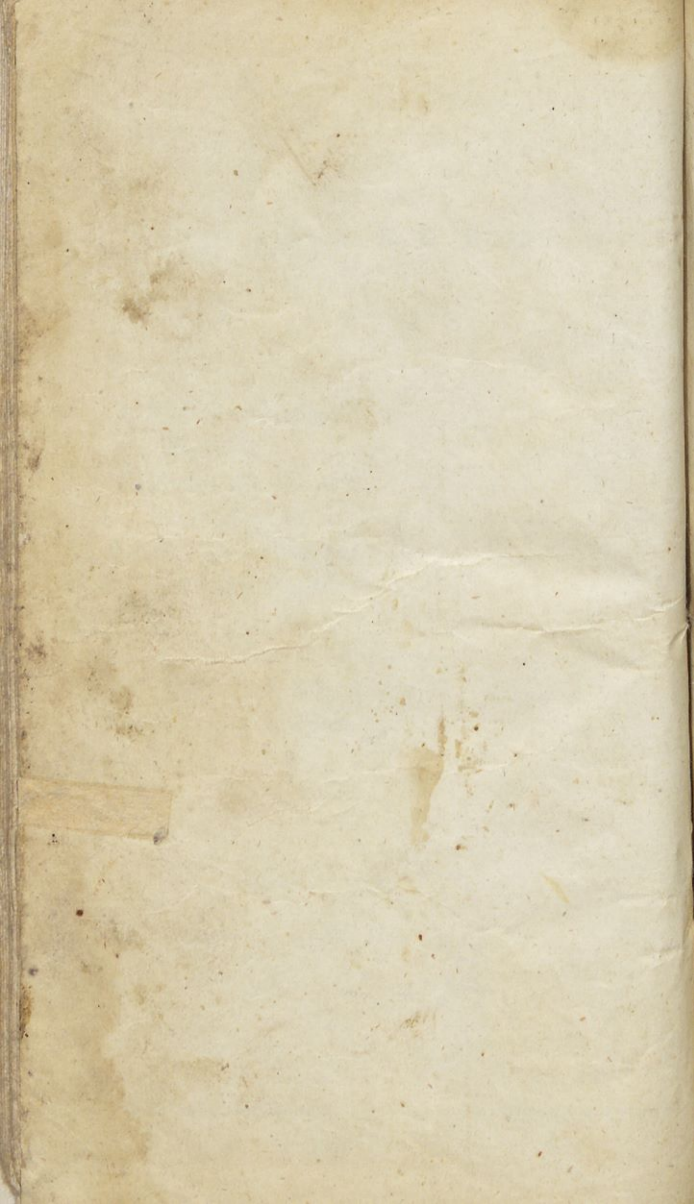
Ta, viditi, de je šel tako v sebe, ga
 oje- vigne ves ginjen, objame in se lepo zahvali
 di- drimu poslancu, kateri je s takim ravnanjem
 iti- adenčevo serce tako spreobernil, kakor si je,
 ud- onaroti s svojim ljubezni polnim grajanjem
 ar- astonj prizadéval.

K a z a l o:

- I. Plačilo poštenosti
- II. Vohernost
- III. Usmiljenje do vsih
- IV. Blagodušnost
- V. Nepričakovana pomoč
- VI. Pravo prijateljstvo
- VII. Igra
- VIII. Hudo z dobrim povernjeno
- IX. Pervi korak k hudimu
- X. Bratovska ljubézin
- XI. Mutec
- XII. Prevzétnost

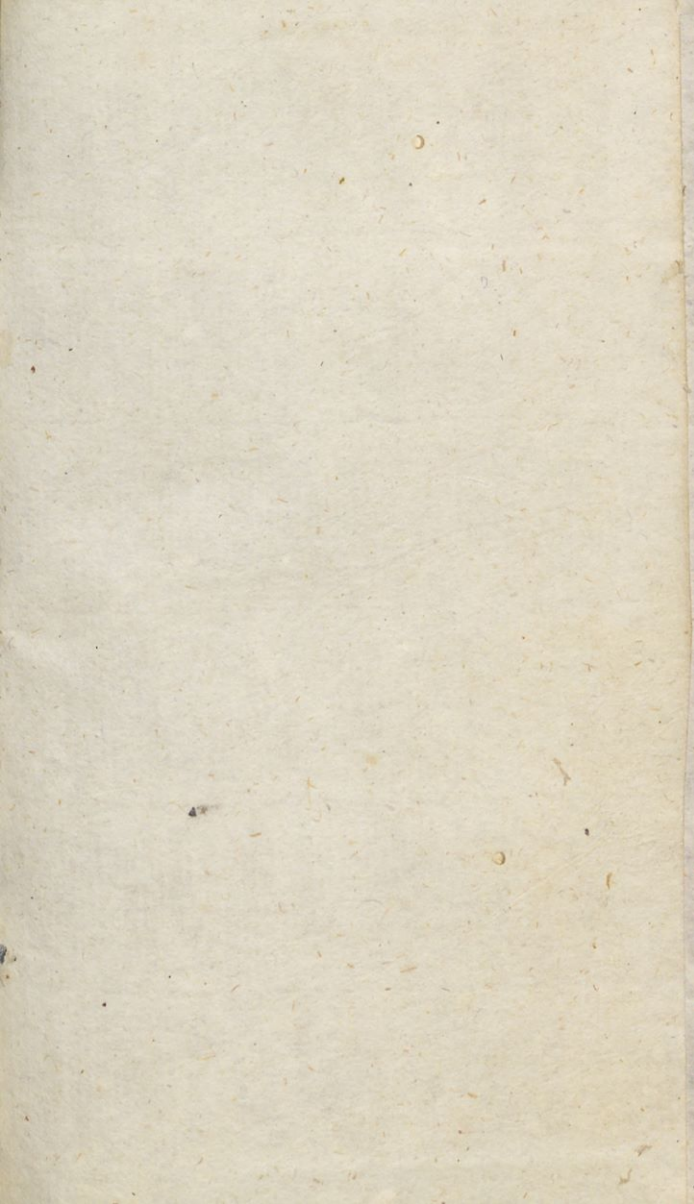

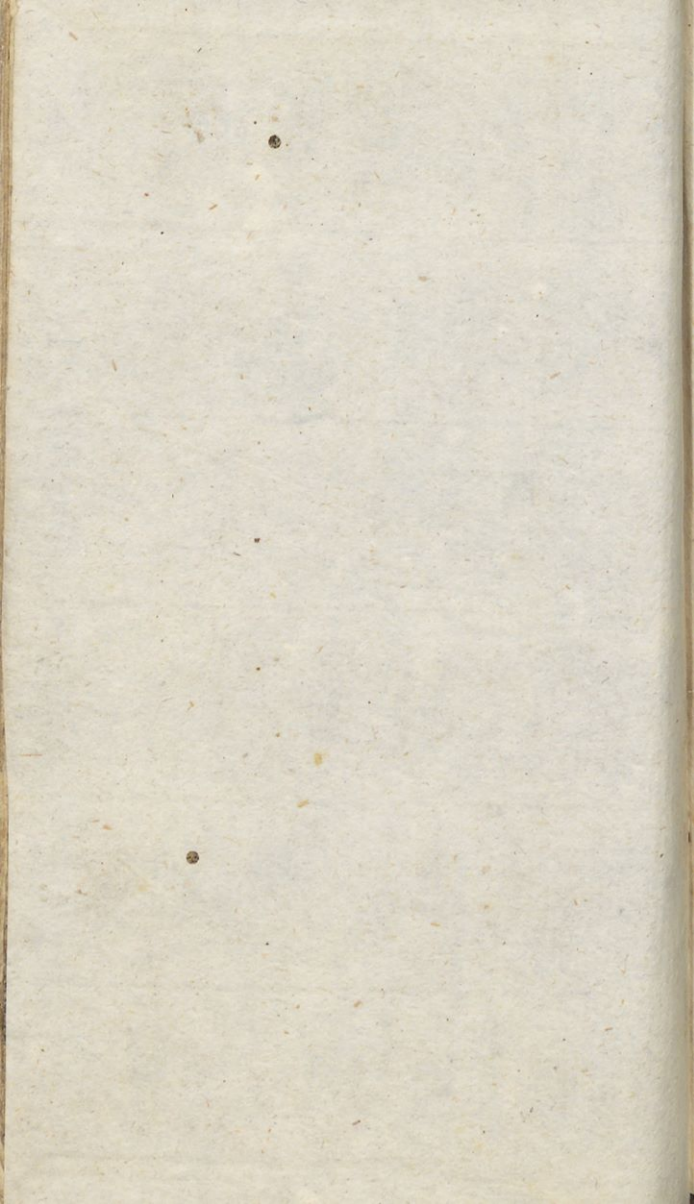

24
64.-

Altenburger

Altenburger Gold = Gulden

Altenburger Silber = 16 Schilling

Altenburger Kupfer = 16 Schilling

Altenburger = 20 Mark

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIZNICA

DS 284 810

COBISS O